

Přílohy

Příloha č. 1: Ukázky nářečních textů

1. Ubl'a

Soňa Riganová (S), nar. r. 1975 v Ubl'e, její strýc (V), její teta (T), nar. r. 1945.

S: [a 'moji 'd'ítí 'znajete jag ja sa 'pered 'ním 'han'bl'u | 'vun zo 'mnov po 'našomu bîs'í'duje a 'moji 'd'ítí po slo'ven'ski]

T: [a 'niž ne 'znavut' po 'našomu? | ne bîs'í'duvut'?)

S: ['čom by ne 'znali 'yni z'navut' ale ne 'bûdut' bîs'í'do'vati xod' 'bys'te jix ne 'znavu šo | a 'najl'îpše jak 'všytkî 'd'ítí sa jim prispo'sobl'uvut' ja 'hvar'u 'čom z 'nim bîs'í'duješ po slo'ven'ski | 'ja na 'nix bîs'í'duvu po 'našomu a 'vní mi odpoví'davut' po slo'ven'ski]

V: [ale tu'ta slo'ven'ska 'rež je 'šumna]

S: [hej 'dûže 'šumna | 'znajete jak 'vní bîs'í'duvut'? || muj 'adam 'bûde 'hojkati 'spadol mi 'lancok abo 'hvarid' 'zapri ka'puru¹ | tag 'de tu'to po slo'ven'ski? || 'tan'a ma'lu 'maje n'e | no vže za'činad' bîs'í'do'vati | no ta 'tan'a z ma'lou po rus'nacki | jîjî 'xlop po n'í'mêc'ki a 'tan'a 'hvarid' ma'la otpo'vídad' mî'n'î po rus'nac'ki a jo'mu po n'í'mêc'ki | a 'yna 'hvarid' ja sa ne 'hodna d'ítin'î po n'í'mêc'ki ani po'radovati | 'ja sa juj 'mûšu po'radovati po 'našomu | ta ja 'hvar'u z 'vjed'n'î po rus'nacki 'prijde d'ít'vak bîs'í'duje | 'moji v 'vûbli 'žyvut' a po slo'ven'ski]

Naděžda Sirková, starostka obce Ubl'a, nahráno v březnu 2014.

/rodiči bîs'í'duvut' z d'ít'mi po slo'ven'ski/

/'ja sa na'rodila v' vûbli | 'ja tu do dejat'nac'ad' 'roku 'žyla | u 'vûbli | po'tomu jem sa odda'la a 'vyše 'dvac'at' 'pjat' 'roku jem 'žyla v 'snîn'î | čiže 'ja jem sa 'vlasno ver'nûla do vubl'î po dvac'at' 'pjat'ox 'rokox može i 'vece š'e jak dvacat' 'pjat' | no ale tak 'vubl'um 'n'îgda ne opus'tila lebo 'bylam tu 'každyj 'tyžden' ja 'vytty aj 'muža 'mavu z 'vubl'î 'tagže 'vbîdvoj z'me 'pravî vu'bl'ane | aj 'puovodom aj rodi'nov | lebo 'patrime aj muž aj ja 'mîžî dva 'najbulší 'rody vu'bl'an'skî mîžî darjani'novcu a 'sîrkovcu | no a furd z'me tu xo'dîli 'každyj 'tyžden'aj 'víkend z'me tu 'travili a 'postavili z'me si tu ta'kij ma'lyj 'domček s 'tym že kit' sa do'žyjeme 'doxotku tak sa 'verneme | no ale tak situacija sa zmînila 'šlam kandido'vati za sta'rostku

¹ Tyto příklady svědčí o interferenčním vlivu nářečí ve slovenských promluvách u zástupců mladé generace, kteří nářečí obvykle nepoužívají..

'zhodov okol'nostim 'vyhrala 'vol'by tagže ver'nulam sa 'ja tu nasam'peret a zaz' zo mnov prišov 'nazat aj muž tagže obidvoj vže z'me u 'vubli tu 'žyjeme | a k tomu hvar'u v tyx dejades'atyx 'rokox znav že 'perša ako že rodi'na 'byli šo zmîšanoj man'želstvo zos slo'vakom a ub'lankov ta toh'dyj 'prosto vni 'byli 'pêr'sš'î šo tak bîsîdo'vali z 'd'îtmi po slo'ven'ski | a 'stalo sa to že te'per'ki kit' 'prijdete po 'vubli sa pe'rejdete a sud' aj 'rodiči rus'naci 'vbîdvoj ale 'd'îti z d'ît'mî bîsî'duvut' po slo'ven'ski || a tu'to 'prost'e že ako je mi kus 'l'uto 'my z'me na'priklad vyra'stali v rus'nackum jazy'kovi z'me sa 'včili vubl'an'skoj 'narečje do'slova bo star'î 'rodiči š'e aj tak 'vece bîsîdo'vali vubl'an'činov 'vece jag 'my bo 'my vže pribe'rajeme aj do 'toho jazy'ka ta'kî slo'ven'skî slo'vîčka zamîšajme | no a 'nigda z'me ne 'mali 'problem na za'kladnuj škol'î zo slo'ven'skim jazy'kom však 'všytki z'me 'vyštudovali po vy'sokix 'školax do'konca dakot'r'î 'moji ro'vesnici 'vyštudovali jazy'ki hej slo'ven'skij ja'zyk študo'vali hej a 'vučat' slo'ven'skij ja'zyk na za'kladnyx 'školax na 'stredn'ix 'školax 'tagže 'vobec ne byv 'problem v 'tum že n'îgda z'me doma ne bîsîdo'vali po slo'ven'ski | a doka'zali z'me sa nav'čiti sloven'činu tag že 'možeme ju aj 'doslova dakot'r'î z 'naz ju aj 'učat' hej 'stalo sa to jix povo'lan'îm na 'cîlyj 'žyvot no ne 'znav že 'čom je te'per'ki tak že 'prost'e 'rodiči bîsî'duvut' z d'ît'mî po slo'ven'ski vže od ma'len'ka bo d'ît'vak aj kid'po rus'nacki bîsî'duje d'ît'vak tak sa navčit' po sloven'ski 'vobec apso'lutno my rus'naci zo slo'venskîm jazy'kom ne 'majeme 'problem sa ho nav'čiti | 'tagže asi tak 'tul'ko k 'tomu/

Mikuláš Fedurco, nar. v Lodomirově r. 1956 (MF), **Eva Fedurcová** (EF, jeho žena), nar. r. 1963 v Ubl'e, **Margita Weichpartová**, roz. Demjanová (MW, její matka), nar. r. 1941 v Ubl'e, nahráno v r. 2012.

EF: 'kus sa zmodernizo'valo | 'vece už no'vyx slo'vîčog je hej | no slo'ven'skix a tyx an'glic'kix
-vy ste xodili do ukrajins'koji školy?

EF: 'n'e ale 'ukrajinčinu z'me sa 'včili

MW: ale 'škola 'stara š'e 'je de z'me sa 'včili || hej 'ja š'i xo'dîla | 'speršu 'byli ... xo'dîlam do 'peršoji 'druhoji 'trjidy xo'dîlam do slo'ven'skoji | 'tret'a 'trjeda | če'tverta u'že z'me xo'dîli do ta'kojî toji do 'rus'koji | 'byla 'rus'ka 'škola no | vže ne 'znavu 'može i do 'pjatoho 'ročnikam xo'dîla aj | 'byla 'rus'ka | 'všytkoj z'me sa po 'rus'ki 'včili | spî'vali z'me po 'rus'ki

-a učitel byl rus z ruska?

MW: no 'hlavnyj 'byv dako'li | tam z zakar'pat'a jak te'per'ka 'kličut' || a š'e z'me xo'dîli do ukra'jîns'koji 'školy š'e 'byla tu ukra'jîns'ka 'škola tam je š'e sto'jit' tu'ta | to jak jageste šli

'hev dolu 'vulic'ov ta tam tyž o'ni sto'jat' | do ukra'jînskojim xo'dîla asi 'tri 'roki abo čo'tyri | aj
'r'adno 'skuški z'me 'mali z ukra'jînskoji 'školy

MF: bîsî'duvu svuj 'nazor lebo 'zrejme tam to na'hraje 'to zna'mena že to 'bûde zneu'žytoj
(smích) | ale ja o'sobn'e ne 'byv jem na'tšenyj to'mu že my sa 'musili po ukra'jînski 'včiti | to
zna'menad' že tag hvar'u | slo'vak bîsî'duje po slo'ven'sky po slo'ven'sky sa aj 'učit'
gra'matika litera'tura | slo'vak | rus de to ruščina a tag 'dale | angličan anglič't'îna | n'îmec
n'îmčina | a my 'rusin'î | ja 'rusin a ukrajin'čina | to je ve'likij 'rozd'îl ukrajin'čina a rusna'čina
abo 'rusînčina

(...)

MW: na'příklad ko'li vmer 'stalin taj z'me 'musili všytki po rus'ki | no a 'musili z'me (...) ne
'včili z'me sa nič to b'yla 'slava ve'lika tu'to | z'me 'musili smu'točno tak sa 'trimati | aj va'lal
c'îlyj tu'to pamn'a'tav | tam 'byla ta'ka jak te'per' tam je op'xodnyj 'dum tam 'byla 'stara
kino'sala | 'staroj tu'to 'bylo | a 'tam nam da'li 'rozhlas a 'tamez'me 'musili 'byti c'îloj do
'obîdu | a tu'ty smu'točn'î 'spîvanki z'me 'slûxali koli 'stalin 'vmer

MF: vni nas poukrajinčo'vali ale my to ne pri'jmali | pri'jmala to lem taka 'špîčka| ta'ka
poli'ticka

(...)

MW: 'včili z'me sa tyx pis'menniku ukra'jînskix | š'e 'les'u ukra'jînku

EF: že dux'novič bym 'skorej po'vîla | | staroslo'vjenski sa tu 'končit' v 'cerkvi | aj u
pravo'slavnuj aj v grekokato'lickuj ked' s'te 'byli už na 'službî

MW: a dux'noviča z'me zača'li o'slavl'ovati | mo'hlam 'byti u 'semuj trîd'î | my z'me 'šli ho'r'î
na 'zbuj na tu'to 'tam ho'r'î | na 'ulicku do'linu

EF: na to'pol'u | na to'pol'î

MW: a z'me vystu'pl'ali 'vže | tam š'e u 'knîs'c'î 'musit'byti tot 'subor naš | 'vystupy z'me
'mali 'tamez'me šli vystu'pl'ati 'peršyj 'raz! | no v 'semuj 'trjed'îm 'byla | pak priš...no to vže
'byla 'rus'ka 'škola || a 'tag naz do 'toji 'školy du'stali | nor'malno zača'li sa pud'pîsovati dako'trî
'l'ûde takî šo | ne 'znavu ta'kij 'biruv abo 'šo ja 'znav | v va'lal'î šo 'byv no | pret'seda 'biruv |
'tagže ve'čina l'u'dej sa popi'salo d'î'tej a my tyx 'paru šo z'me 'byli rimokato'lîki bo to aj tu'to
sa 'duže 'bralo

-vy ste byli rimokatoliki?

MW: 'rimo z'me kato'lîki my 'hej

EF: ale 'tu je lem 'paru l'u'dej

MW: tu n'e tu sud' aj pravo'slavn'î | ale to naz 'bylo lem 'paru ta'kix | ta'kî z'me 'byli šo nam popri'xožovali d'î'dove 'vyttam | zo slo'ven'ska

EF: 'vece zo slo'ven'ska

MW: tagže z'me ne 'mali ji'nakšoj vixo'd'îsko | 'musili z'me 'jti do 'toji ruš't'îny | ale 'ja za 'rug apso'lutno(m) ne 'znelam 'niž ani pi'sati | 'niž ani či'tati | a po'tomu 'včitel'ka 'hvarit'ja jem ta'kî 'čavki ro'bila 'včitel'ka pre 'boha 'hvarit' | tu'to 'vece d'î'tej ne 'znali s'me no | tu'tu 'azbuku jix 'rus'ku | no 'ale po'tomu vže z'me sa 'musili nav'čiti | pu'šli z'me do pre'šova do 'školy na zdra'votnu 'školu | a tam mate'matika 'byla n'e no toto 'všyto bylo po ukra'jînski 'droby no ta'kî tu'ty no po ukra'jînski 'všytoj to 'bylo | a 'tod nam 'hvarit' tot pro'fesor jak vže | tam vže nas skušav zo sloven'činy a s'počtu | a my | no ale tag že 'byz'me bîsîdo'vali 'naholosno jak sa počit'alo n'e | my ne 'znali | zača'li my po ukra'jînski a iš'e z 'mojov sester'nicov a vun 'slûxad'hvarid'joj 'vjet'e 'čo 'prepišt'e si to 'na papjer 'vipočîtajt'e to lebo 'já tomu 'vuobez n'îž 'n'e rozumjém | no my tag 'musili si napi'sati | a sloven'činu vže n'e sloven'činu z'me 'mali | ja 'mala hvjezdoslava | no tagže to 'lexše 'bylo || no ta 'šo z'me 'mali ro'biti xo'dili z'me | no ale aj po ru'kah z'me 'byli 'bit'î tak po tum bo z'me ne 'znali pi'sati 'niž apso'lutno po 'rus'ki

MF: a 'zato tak to 'je | že my z'me | vel'mi z'me tag na'xiln'î hnet' sa prisposo'biti re'čovo | na'priklad ki'bys' bîsîdo'vav zo 'strašim čolov'îkom jak tu je 'naša 'mama tag bûde bîsîdo'vati... po slo'ven'ski ne bûde znati dôbr'î ale po česki bûde bîsîdo'vati s to'bov | povoj'nova gene'racija

MW: bo 'ja sa v štî'ric'at'pjatum na'rodila (...) nu ale tu s 'tyma l'ud'mi lebo l'ûde... byla š'e hra'nica za'perta a ja pamn'a'tavu jak 'naš'î 'znali š'i kadez'mali 'xodnički šo xo'dîli do tyx ru'sinu tu ukra'jîncu jak to te'per' vže hvar'at' zakarpat'a | l'ûde naš'î tam | hej to rozd'îlîli | l'ûde tam naš'î sut' i 'vyttam tu l'ûde 'byli

EF: tu'ty šo tam 'šli osîdl'o'vati tak ti sa ver'tavut'

MW: aj pro 'tyx d'î'tej šo z'me pere'šli do tyx 'škol 'duže 't'aško 'bylo jakiz'me sa tu'to na'včili | 'doma sa tu'to s'me no po ru'sinski | xo'div 'brat muj 'najstaršij xo'div do ru'sinskoji 'školy | šlabi'kar 'bylo 'byv | šytoj | jak my potum pere'šli tu pane bože

MF: 'byli 'stredn'î 'školy

EF: ja xo'dila na ukra'jînsku

MF: a 'priklad si zo'bêr'mixal že 'všyto... stav'barka bo 'ja sam mav prjemi'slovku | to 'byli 'všyto 'byli i ekonomickî 'stredn'î 'školy | a te'per'ka 'ne lem že sa 'včila ukra'jînska 'mova ale

to 'všyto od'born'î 'predmeti byli v 'ukrajinst'în'î | ty znaješ šo toty 'd'îti ter'pîli bo kot'rî xo'dili do slo'ven'skoji 'stredn'oji 'školy tak tuty 'byli rozu'mîješ 'smîjali sa | a tu'ty xu'dacî lebo kiby | kiby to 'bylo v rusînčin'î | to zna'mena ta jak bîsî'duvu žeby to 'šlo | ale po ukra'jînsky? 'ma:na 'mana

MW: n'e 'perša bîjo'logija 'vobež'me 'tomu tuj bîjo'logiji ne rozu'mîli | 'prirodo'pis 'vobež'me 'nič ne 'znali | takî z'me 'byli | hej to 'duže 'bylo 'naras to 'spužalo

EF: a od'born'e ukra'jînski kid' sa 'vučite tak to je 't'aže hej | tu'ty slo'vîčka sa tu 'vobež ne vži'vavut' a'ni ne použi'vavud' ne 'čujete o nix hej | a 'naras sa to 'mûsite 'včiti

MW: a š'e ta'kî včite'l'î 'byli ta'kî 'dosta byli na ti d'îti takî ne'dobr'î | po ukra'jînski tu'to počit'ati 'ježiž my tu'to ne 'znali jak sa 'kliče 'tire 'kapka a'ja 'krapka 'vlasno | abo v tu'tyx 'počtax joj to 'byla katas'trofa 'speršu | ale pak to pu'šlo no | ale vna ne 'byla 'dovho ta 'škola ne 'tyrvala dajak

EF: je 'azbuka vže 'naša | ale šo tu | je to dobro'volnoj ale že 'malo d'îtej sa 'hlasit'

MF: už ne'je pre 'koho | lebo neje 'zajem

MW: a d'îtej sa 'malo 'rodit' te'per'ka

MF: 'pravî je ten pa'radoks že na'příklad aj tu v 'vubli že 'rodiči sut' rus'nacî a jîx 'd'îti ma'len'kî 'vučat' po slo'ven'ski

MW: 'všytki po slo'ven'ski 'vučat' aj bîsî'duvut'z 'nima

EF: my po rus'nac'ki bîs'î'dujeme ale by'vali z'me v 'snin'î po slo'ven'ski

-aj mîži sobov?

EF: mîži sobov n'e | evka š'i rusnac'ki znaje | aj miki znaje | 'vbîdvoj znavut' rus'nacki | ale miki xo'div do ja'sličok tam u'pln'e po slo'venski | vun po slo'venski lem bîsîdo'vav | po rus'nac'ki 'malo vže byv 'staršyj | evka 'znala tak po rus'nacki jag ma'la 'byla hej ale 'doma po slo'ven'ski bîsî'duje

MF: ale 'znavut' o'bîdvî bîsîdo'vati

MW: na'včili sa no bo xo'dili gu 'rodičum 'starym ta sa na'včili | i do lado'mirova do jeho 'rodiču i tu do 'nas

MW: ale 'bože moj ja 'mušu 'jti bo ja da'leko 'mavu 'jti

EF: 'ja t'a vypro'važu | 'vy š'e po'sid'te

MW: no 'majte sa | by'vajte zdoro'vî | a že by sa 'vam tod 'vîlet do'pav 'dobr'î | vin'îka'juco | 'majte sa 'krasno

Michala Holubková, nar. r. 1989 v Ubl'e, studuje v Prešově ruský jazyk a rusínský jazyk, nahráno r. 2012.

-jag jes' sa gu tomu dustala? (studiu ruštiny a rusínštiny)

M.: ma to furd 'bavilo | sa mi 'l'obit' rušt'ina a g rusin'čin'î jem sa du'stala lem 'nahodov a vd'aka 'zden'cí (...) hej ja jem študo'vala zo začatku 'etiku ale mn'a to ne 'bavilo tag jem si xot'ila zmî'nîti 'odbor a roz'dumovala jem aj nad 'drohima | nad ukrajin'činov na'preklad ale 'potom jem si to roz'dûmala lebo dva ču'ž'î jazy'ke sa včîti to je 'dosta nama'havoj | abi sa mi to...

- a ukrajinčina je čužij jazyk?

M.: hej ukrajinčina je pro 'mene ču'žij a jem si 'dûmala že by sa mi to zoz rušt'ínov 'dosta ple'lo | n'e rusin'čina n'e to je 'muj ja'zyk || ta 'tag jem sa du'stala 'zdenka 'hvarila že | sa juj to 'l'obit' bo 'vna to vže študo'vala toh'dy

- jak sa ti l'ûbit' kodifikovanyj rusinskij jazyk?

M.: tak ur'čit'e by jem tam dašo zmî'nela | 'koncovki 'mavut' 'jenšakî jag 'my ale ked' sa čolo'vík na'vučit' tu'ty pra'vídla tak | vže to je l'ax'koj

- a azbuku jes' znala?

M.: to z'me sa 'včîli asi na 'peršum 'stupn'u 'jedna 'štiri | asi š'e zme 'mali | 'ne znam či rušt'ínu či ukrajin'činu | na ukrajin'čin'î zme sa 'možno 'včîli | to 'byv jak nepo'vinnyj 'predmet | že by 'bylo | xo'deli zme tam ale...

-a jîňšakî jazykî ste mali? angličt'ínu, n'emčinu?

M.: n'emčina to byv po'vinnyj a rušt'ina lem asi po'vin'n'e volit'el'nyj

- a kul'ko vas bylo?

M.: na ukrajin'činu? lem 'par 'može pja'tero d'î'tej || a v cí'luj 'trjed'î asi š'îs'nacat' | to sa furd mî'n'alo podl'a 'toho či 'daxto pro'pav | abo 'daxto pribud'nuv | daja'kij prist'aho'valec

- a šo bys' xot'ila robiti jak budeš mati vyštudovanoj?

M: no tak asi 'včîti 'najskorše | tak 'ne znam či tu lebo tu ne 'je rusin'čina ale 'možu jî za'vesti

- a šo d'îti povíd'at' tomu že sa mus'at' včîti „po pîd'acki“?

M.: tag asi sa jim to ne 'bûde l'u'beti | tak byv to 'rozd'îl pro 'mene ale ked' vže je kodifiko'vana ta'ka vari'janta ta ta'ku 'treba použy'vati 'ja s 'tym vže asi 'niž 'ne zrobl'u | ale 'furd je to pro 'mene 'bliže | ta'kij 'vece blis'kij ja'zyk jak ukrajin'čina | 'lebo ako rozu'mîvu ukrajin'činu bo tu neda'leko by'vavu ale komuniko'vati v 'n'uj by jem asi ne 'znala | 'mîs'ací

jem sa asi 'n'igda ne nav'čila | 'sičen' janu'ar' 'žovten' ok'tovber | abo 'pîvnič 'pîvden' či jak to
'vni 'mavut' 'sever juh | u nas 'sever 'juh 'vyxot 'zapat
(...)

- *jak sa ti tu l'úbit' u vúbli?*

M: vin'íka'juco | ta l'úbit' | 'příroda xo'deti na 'hreby a | zvîr'ata || 'n'igda jem si ne 'znala
pret'staviti 'žyvod v 'mîst'î ale otko'li jem v 'pr'ašovî tak sa mi tam 'l'úbit' že aj doka'zala by
jem si to pret'staviti 'žyti tam | ale jag 'bûde to ne 'znati
(...)

M.: aj v 'mapcî bîsî'duvu po rus'nacki že dako'li na n'a 'l'ûde poze'ravut' jak kiby jem 'byla 'ne
znav 'vytki | sut' s 'toho asi ta'kî pre'kvaplen'î | bo tyz' n'a asi š'i ne 'vîd'îla v 'mapcî
telefono'vati

- *rodiči s tobov n'igda po sloven'ski ne bîsîdovali?*

M.: n'e | furt po rus'nacki

- *a vydki znaješ po sloven'ski?*

ta asi s televizora | zo 'školy | 'ne znav | ja si pamn'a'tav | ja si pamn'a'tav že z'me pri'šli do
'školy š'e jak per'šačiki a my z'me sa 'znali | dakot'r'î z'me sa 'znali aj zos 'školki | a 'my z'me
'mîži sobov nor'maln'e po rus'nac'ki bîsîdo'vali | a po'tom z'me pri'šli do 'peršoj 'trjedy a tam
'včitel'ka po nas xo't'îla že'byz'me bîsîdo'vali po slo'ven'ski tak nam to 'bylo čud'noj že | čom
'majeme bîsîdo'vati po slo'ven'ski ked' 'mîži sobov bîsî'dujeme po rus'nac'ki | to sa tak
pamn'a'tavu | z n'ov z'me bîsîdo'vali po slo'ven'ski bo 'vna 'byla asi slo'venka sa mi 'zdas' | že
'vna ne 'byla 'vytti || ale sa mi 'vybavuje že šo zme 'byli v 'trjedî | 'bylo nas tam asi š'îs'nac'at'
abo 'kul'ko a ja je'd'ina jem tam 'mala ru'sinsku na'rodnost' | je'den 'xlopec' tam mav
ukra'jinsku a 'jînšak 'všytoj 'byli slo'vaci | ale 'nixto... 'hej | 'furt jem 'mala ru'sinsku || ale
'prосто tu'ty... d'îtej ve'čina tam 'bylo šo bîsîdo'vali po rus'nacki | asi iba 'dvî tam bîsîdo'vali
po slo'ven'ski

- *a čom si pišuť sloven'sku?*

M.: to ja 'ne znam | to by jes' sa 'musiv 'jîx popro'siti || 'možno sa han'bl'at' | 'možno sa
han'bl'at' za svoji... za 'svuj ja'zyk

(-a se všemi učiteli jste museli mluvit slovensky?)

- n'e | 'pol'a 'toho 'vytki 'byli | ked' 'vytti 'byli včitel'î... pol'a 'toho xto nas 'včev | tu ve'činov
šo nas 'včîli tag rus'nacî 'byli včitel'î | takže zme z'nima bisido'vali po rus'nac'ki || na

matema'tiči zme bisido'vali po slo'venski lebo | ta 'včitel'ka je slo'vačka šo nas 'včila tag
z 'n'ov | ale 'jinšak asi 'všytki šo sa pamn'a'tav rus'nacî tagže | ne 'byv 'problem

2. Malyj Bereznyj

Vasyľ Vasyľovyč Domyšče (VD), nar. 1977 v Malém Berezném, vypráví před obchodem
v M. Berezném skupině 6-7 místních lidí, včetně majitelky obchodu Slavky Borymské (SB),
nahráno v r. 2012

[ˈzajäcʰ]

VD: [ja ros'kažu aneg'dot | 'hl'adika (...) 'perša 'xîža | 'žyje tam s'îmja | 'vun byv 'bohom
na'uki | ne'buš'č'ik | a 'yna 'doxtorkov ve'lîkou | a 'mali ynî 'zajc'u || a u su's'îc'kum o'bys't'u
'rodiž 'jîxn'îj da'lekij | 'može ta'kij | no 'bližn'îj 'rodič 'dosta | byv 'dosta ta'kij | 'malen'ko ne
'duže tve'rezyj na 'hólôyu (*smích*) | no ta 'vse ôd 'n'oho s'a od'ryvav pes a 'bîhav do su's'îda a
znau za'hrysti 'zajc'a | 'kury' po'plašy'ti | no 'zjîsti to jest' | abo 'prosto roz'derti | ta bî'du 'mali ||
pri'xodid' un raz do'mu | po'zerat' | š'e lem 'zvada s'a 'končila | jak s'a ô'bično za'ladilo | bo
ô'bično po'žere pes 'kuri | 'zvada s'a 'končila | pri'xodit' po'zerat' s'a a 'samyj 'l'îpšy'j 'zajäc' |
jak sto 'jeyro daų za 'n'oho 'kaže | le'žit' 'peret 'kl'îtkov | 'peret 'psom || 'hospodi 'dumat' so'bî |
vs'o | zdox'lij byv a ta'kij ôd 'hlîny | straš'nij | ne'uže 'pez 'vučuxau 'dumat' si | no ta tē'pēr'
'bude | ta be're toho 'psa (zajc'a) | 'myje pud 'pumpou | 'kräs'n'î | 't'ahad' 'nazad do 'jîxn'oho
o'bys't'a 'poki 'toty' na rô'bôt'î | v min'î'sterstvî o'svîty | no tod 'hlavnyj po o'svît'î na rajôn'î
jako v 'okres'î a vo'na 'doxtorkov | škîro've | 'duže vy'îsoko o'svîčen'î 'l'ude no | 'budeme tak
ka'zati]

SB: [po zakar'pac'ki hô'vôr' | po ma,lobê'rêz'n'an's'ki]²

VD: [ko'roče 'duže ro'zumn'î 'l'ude | poč't'î ž ate'jîsti || no ka'roče 'končit' s'a to 'tym | že vun
kla'de to'ho 'zajc'a 'nazad do 'kl'îtki de vun 'byu | za'kryvat' 'kl'îtku | i 'jde so'bî ti'xen'ko
do'mu | že to 'dobr'î | že 'zajäc' u 'kl'îcc'î zdox 'sam 'poki vni 'byli na rô'bôt'î | že to ne 'pez
jo'ho za'hrys || pri'xod'ät' ô'ni z ro'boty' | taj 'kaže žo'na 'gazdovi | kaže | i'dî | daj 'zajc'am 'jîsti
na 'vêčur || tot pu'xodit' u 'kl'îtku i svojim o'čam ne 'vîruje || tot 'zajäc' šo 'xčera zdox | 'xčera
ho zako'palî | na 'zahrod'î | u 'zêml'u | u 'hnuj | zako'palî ho u 'zêml'u | le'žit' ô'pjat' žy'îven'kij
u 'kl'î ... ne žy'îven'kij a zdox'lij le'žit' ô'pjad' u 'kl'îcc'î | ynî | jim s'a 'c'îlkom pomîšalo |

² Tuto reakci vyvolalo slovo *o'svičenyj*, pocit'ované zřejmě jako příliš spisovné, nikoli vlastní místnímu nářečí,
укр. освічений.

rozu'míješ | 'kliče žo'nu | ci to 'prauda 'bylo | yna 'tože 'víd'íla | že 'jak vun 'brau toho 'zajc'a
za'kopovau na 'zahrod'í | 'zdox no 'zdox | yna 'doxtorka 'znaje xto mert'vyj (...) no ta 'končilo
s'a to 'tym | že 'jura s'a po'tomu das 'čerez 'ruk pri'znav (*smích*) že to 'vun toho 'zajc'a 'vz'au
odo'rvau | 'dumaü že to 'vun za'hryz jîxn'oho 'zajc'a u'myü i 'nazad u kl'ítku po'klaü | vo'ní ne
mo'hlí dujtí do 'toho | jim s'a 'c'ílyj 'svít perever'nuv | 'jak to tak 'može 'byti rozu'míješ |
'vrod'í i o'svíčen'í 'l'ude 'vse no | x 'čorta v 'djavola na 'víruvut' | 'zajác' s'a sam od'hr'ub i
ü 'kl'ítku 'nazat pri'sou]

Vitalij Huntej, nar. r. 1970, učitel, dříve pracoval jako dělník v ČR, nahráno v r. 2011.

/tato 'janož 'andrušovič a 'ja vže je jako po uk'rajinski | i'vanovič | no a 'brad uže ta je
'janošovič | jaro'slav 'janošovič | a ja i'vanovič

(...)

te'per' z'me 'stali 'vîl'nov ukra'jînov ale ta šos' ne v'kazuje na 'dobre || ta šos' tag no || tag
'mam 'vîplad n'e 'tis'ač čo'tyristo 'hrivn'u | to 'majeme tyx sto 'sorok 'jevro | učitel'om 'robl'u |
'šo to 'je || a 'majeme ta'kí 'cîny jag u 'vas (...) ko'liz' jem u deja'nosto 'pjatomu jag začí'nav to
voopše no ko'liz' z'me | bu'li zme 'malo xo'dili tam u 'vas u 'čês'ku | 'varnzdorf tam pud
n'î'mec'ku hra'nic'u

(...)

- šo l'ude v bereznomu najčast'íše robl'at'?

tad' v osnov'nomu 'xod'ad' na 'čexi | tag vni 'je u naz v be'reznomu tam byv u nas
ko'lis've'likij za'vod ta'kij až ud Mos'kvy | so'veckij so'juz vopš'e ko'li to 'bylo |ta tu ro'bili
zap'čast'í | de'tal'í na tele'vízory | no tam ka'zali i na vo'jennu tex'niku ro'bili šos' ta'koj ale to
t'îpa byv jak se'kretnyj za'vot ta tam | ta 'mebel'nyj buv ta'k'íj | ta te'per jag-jz'me 'kažu' stali
'vîl'nov ukra'jînov ta to z devja'nosto 'pjatoho jak s'a 'načalo 'všitko roz'val'uvati a ne 'majeme
nič | jed'noj šo admin'î'stracija jako ra'jonna 'rada 'robit' | | ra'jonna admin'î'strac'ija | tag
'l'ude po 'zarobotkax xto 'de | na slo'vaki 'malo šos' pere'nesut' | 'tam 'kupl'at' | 'xto jak 'znaje
| 'xto jak 'hoden/

Luba Stepanivna Holovanenko, učiteľka v miestnej škole, vystudovala ruskou filológiu v Užhorodě, nahráno v březnu 2014.

(O rusínské nedělní škole)

/my sa zbi'rajeme tak u su'botu pri'xodime na jede'nac'at' (...) no u'že šos' 'majeme ko'li s'me nači'nali u 'nas ne 'bulo 'ničoho | 'nič | ani jed'noji 'kniški 'peršyj 'ruk ta to liš 'tag 'bulo že | moh'lam 'prosto tak hovo'ríti jag z 'vami ho'vor'u z d'ít'mi | šo 'naš'í 'bapki ko'lis' spí'vali | ja'kí písen'ki 'byli | mal'u'vali z'me kazoč'ki ros'kazuvali | le'hendy zbi'rali taj 'bulše 'nič ta'koho | eks'kursiji 'buli | no 'malo po'mal'í 'dašto sa 'robit' | 'probuvut' | ne 'znavu ci 'bude tak jak u 'vas | ja 'znavu šo je 'víznana | n'e | ru'sín'ska | u 'nas ne 'je | u nas 'ne je 'víznana | 'bulo tu'to pi'tan'a pri 'staruj 'vlad'í 'bylo ta'koj pi'tan'a | no vy 'znajete že v 'nas der'žavnyj perevo'rot | ja ne 'znavu čo'ho 'vse is ta'kim 'xočut' zro'biti po'lítiku | u 'nas apso'lutno to 'nezapol'ítizovanoj | 'my ne 'xočeme sa ni od 'koho od'jednuvati | my 'xočeme 'byti 'tu de s'me 'je | v ukra'jín'í 'my je hroma'd'ane ukra'jíny 'všitki ale 'majeme 'pravo bísfido'vati po 'svojomu | tak | taj 'bulše 'nič | my 'nijaku 'druhu | me'tu ne pere'sl'ídujeme (...) u 'nas tu je | u 'mene je 'dva 'klasy | u jed'nomu 'klas'í 'peršyj 'cvít | to 'd'íti is fa'ktično... v nas 'klasy neve'ličkí ta z 'dvox 'klasu 'pjatyj 'šestyj 'klas 'peršij 'cvít 'd'íti | i 'semyj 'vos'myj 'klas to 'druhij 'cvít || 'seret 'tyx ma'lyx d'ítočok u 'mene je za'písanyx vus'e(ä)m'nac'at' d'ítej i 'staršyx je vus'em'nac'at' | ale 'xodit' iz 'tyx 'menšyx 'vece nu 'xod'at' d'ítej 'starš'í ses'trički u 'šestyj 'klas u 'pjatyj 'klaz a 'men'syx 'mavut' v 'druhomu ci 'tret'omu 'klas'í ta 'vni sa 'pros'at' a 'mož že by my xo'díli | ta xo'd'ít' ta 'čom ne xo'd'ít' u su'botu pri'xod'at' 'duže | 'rado pri'xod'at' i 'kažu dako'li my 'majeme 'dví 'hodiny fak'tično po puv 'hodiny bo 'tak 'malen'ko po čut' čut' z u'šitkoho | čut' čut' is'tor'íji tam 'hrafik 'majeme ko'li šo 'kul'ko 'hodin čo'ho 'majeme | 'malen'ko po heo'hrafiji | 'malen'ko z narodo'znavstva | 'malen'ko iz xu'dožn'oji es'tetiki | iz xristi'jan'skoji 'etiki | u'šitkoho po čut' čut' daje'me jim | ja'kís' 'zošyty 'tože to 'nam da'vut' 'zošyty | 'ručki | al' 'bomčiki 'šoby 'd'íti 'mali na čum ... i 'hroš'í da'vut' 'nam na 'čaj | šoby ja d'ítoč'kam... ne 'znavu šo 'jix 'bulše intere'suje ci 'prosto op's'en'e ci 'to šo 'ja pri'nošu jim pe'čen'e | i 'čaj pjut' i sa | 'prosto 'možut' míž so'bov pobisífo'vati na 'našuj 'moví (...) a u 'nas d'ítin'í dakot'rym 'd'ít'am 't'aško na u'roc'í vídpovídati po ukra'jínski | 'bulše ho'vor'at'... u'se pere'xod'at' | 'lexše sa 'vuskazati tak po 'svojemu po 'našomu jag my 'kažeme 'lexše jim po'vísti po 'našomu (...) 'ja so'bí tag 'dumavu šo 'bulš'íst' 'našix učite'l'u

so'bî d'umavut' jak 'ja | vni v 'tomu ne 'vîd'at' 'nijakoji prob'lemy | žeby 'd'îti 'znali 'svoj pamja'tali ne zabu'vali že to je | kit' 'tul'ko 'roku sa zberî'halo ta 'našto ho te'per'ki 'vukoreni ja 'tak si 'dumav(u) n'e? | 'našto ho 'vušmariti jak ne'nužnoj | 'bulo za 'tul'kij 'čas a 'nikomu 'nijakoji 'xîby ne ro'bîlo ta naj s'a zbere'že i na 'dalše/

(O dřívějších kontakech s Ub'any)

/l'ude ta'kî 'točno jag 'my | l'ude že ne 'jînšakî 'mavut' ta'kî sa'mî tra'diciji kul'turu jak u 'nas 'tu | ko'lis' | ko'lî š'e 'bula | žy'va 'moja po'kîjna babka ta ros'kazuvala po 'maminuj l'în'îji šo | v 'neji 'peršyj frajîr 'buv | na 'ubli živ a to po'tomu ja ja'kojs' | v'že ne 'možu priha'dati 'de | jo'ho sol'datom vz'a'li | des' tam šo 'vun za'hînuv vna za 'druho 'zamuž 'vujšla | ta 'vni tu xo'dîli 'čeres tu'to do 'vub'lî tag jag 'my 'xodime do ve'lîkoho be'reznoho te'per'ki | do 'mîrča do su's'îd'n'oho se'la| a po'tomu to 'ras taj sa rozd'îlilo ho'tovoj 'd'îlo | a l'ude jed'naki (...) ta' 'kažu šo 'moja 'baba po'kîjna 'mala 'vuttam | frajîra 'peršoho | no a'le 'vun po'tomu dez' 'dez' u ja'kuz' 'armiju pu'šov 'de pu'šov ne 'znavu ne pamja'tavu u'že 'točno bo ja š'i d'î'tinov 'býla ko'li v'na ros'kazuvala ta | za'hînuv 'tam v 'armiji ta po'tomu no | 'bapka šo vna š'e 'poki 'byla neza'mîžn'a ta 'tam xo'dîla do jo'ho 'materi bo 'vun jedi'nar' buv 'kaže pomo'hala dako'lî da'šo | a po'tomu 'ras lem hra'nîc'î za'kryli taj 'kaže ani... | fak'tično ja'kijs' je'den 'čas šo to i ne 'pîsma ne pi'sali | ne dozvo'lalo s'a | to 'buv i ta'kij 'čas za'krytoj 'c'îlkom ta jak 'zona u 'k'lîccî | no to po'tomu taj 'kaže ani ne 'znaje že jak 'vmerla tu'ta 'bîdna žo'na jak | bez 'nikoho sa li'šîla | da | ta'koj to žyt'a | l'ude 'robl'at' hra'nîc'î 'tam de ne 'treba ro'bîti hra'nîc'î | ne 'robl'at' hra'nîc'î mîž dob'rom i 'zlom lem mîž so'bov | zakry'vati s'a je'd'n'î od 'druhix a 'to by 'tak ne 'malo 'byti n'e?/

Vika, nar. r. 2006 v Malém Berezném, žákyně 2. třídy základní školy, nahráno v r. 2014.

/ja 'mala čo'tyri 'roki | 'tam si | ta'kima šo 'nožnički šo 'paper 'r'îzati n'e | 'paper | jak na trudo'voj nav'čan'a | ko'li ma'l'ujeme i vyr'îzajeme | ja vz'a'la si 'nožnički | 'mama 'byla na ro'bot'î | vz'a'la | op'strihlam si 'čulku | 'mama | 'mama prij'šla | 'kaže | 'kaže | a 'de je | a 'de je 'tvoja' čulka | a ja po'vîla | e | ta 'ja jî op'strihla || a 'mama ta'ka | a 'mama 'dumala že to ja ta'kî... pri'kolku o'tu tak za... | začî'nilas' i tak pri'kolkov | a že ja jî po'rîzala/

Anna Sator, nar. v obci Pastilky r. 1931, pracovala jako zdravotní sestra a v kolchozu, nadržáno v r. 2013.

/treba s'a pro'siti | že 'šo 'jak || no 'žylo s'a jak s'a 'žylo | 'mučili z'me s'a i za mo'lodosti a š'i i po'tom pu'šov kal'hosp i 'š'i ne 'tak | na ro'botum xo'dila | no a po'tom uže ro'ki 'vujšli | zdoroŭl'a ne pozvo'l'alo

- a kul'ko majete roku?

'vus'amdes'at' 'tret'ij | 'vus'amdes'at' 'tret'ij pu'šov | no a te'per' uže hi by ka'zati je i ja'kas' l'îpša ko'pîjka hi ko'lis' 'byla | že ja ro'bila v medi'cin'î | 'stavki 'byli 'duže ma'l'î te'per'penziju ne 'možu 'mati ve'liku jak-em 'mala zar'platu ma'lu | no ro'bilam na z'mîny a'le da'lekom xo'dila | i u kal'hos tre bylo xo'diti i 'doma zro'biti šôs' | ne'lexko s'a 'žylo | ne'lexko | no a te'per' ne'lexko s'a žyje bo vžem 'stara | zdo'rovl'a ne'je | na ta | no takoj | ale 'žyti moš | lem by zdo'rovl'a tam by vže ja'kas' | ta 'mav(u) 'tis'ač sto rub'l'u a 'mn'e tak 'dosta | ja vže ma'lyx 'd'îtej ne 'mavu | a ve'likim kid''hodnam po'možu a kid' n'ît tag n'ît | a d'îdo 'tože ta'kij 'd'îdo naž 'vus'ades'ad''vus'am 'roku | 'tože nezdo'rovyj | zaxvo'rîv na hrip | 'nohi ot'kazuvut' | vun 'ledva 'xodit'

-a vy ste s'a tu rodili?

'n'e ja ne t'u | ja s'a 'rodila v se'l'î pastil'kax | to pere'čin'skij ra'jon | mirča š'i hev jde a 'dubriniči vže pere'čin'skij | a z 'dubrinič jak pî'de na čornoho'lovu tak tam u l'îvo je se'lo

-a vojnu pamn'atajete?

n'e ja 'vojnu 'malo pamn'a'tavu | pamn'a'tavu jak bombo'vali no ta tu'to pamn'a'tavu | bo vžem 'mala 'vus'am | no ta ja s 'tric'at' 'peršoho 'roka no a vojna s'a končila aš u sorok pjatomu | vžem 'malo za't'amila jak 'bylo | taj z'me s'a xo'vali po tenge'ric'î 'vs'ahdy | a u pivni'c'î 'xpali z'me s'a | bylo dosta | no vže jak 'rus'kî za'jšli to uže front jak pu'šov 'dale ta my vže s'a ne bo'jali 'ničoho | bo tak nam ka'zali 'rus'kî ko'li za'jšli že ne 'bujte s'a vže 'front da'leko | ta vže s'a ne 'bujte | ale 't'aško 'bylo po'tomu šo to 'vojna 'byla ||

tu ma'd'ary byli za 'pjât' 'rôku | no der'žava ma'd'ar's'ka | n'îmc'î tu ne byli n'îmc'î lem 'byli ko'li išli s 'frontom | aj jak uže jix 'hnali rus'kî ta vt'î'kali | no kid'es'te 'byli v 'dubriničox | tam je ve'likij must byv | 'duže ve'likij 'muzd byv 'čerez r'îku | a 'tu 'zboku nedoxo'd'a do 'mosta 'byla ta'ka to 'klikali 'hon'd'a no jak te'per' hasstro'nom ve'likij to s pro'duktami ta 't'aml'u n'îmc'î 'všytkoj no'sili pro'dukty bo uže 'znali ta 'mîxi me'tali u r'îku | a po'tomu zapa'lili tu'to to tak ho'r'îla mu'ka 'zerno smer'd'îlo 'dovho no a po'tomu jak to 'všytkoj tak... | a 'mîny 'verhli | tod muzd žel'îznyj roz'neslo a 'neslo až u past'îl'ki sel(o ande) žel'îz'aki ||

žeby l'ude ne 'mali šo 'jîsti | a 'jag že to 'n'îmc'î pa'lili | 'n'îmc'î to 'byli | ja ne 't'aml'u ci 'n'îmc'î ci ma'd'ary | 'baču 'n'îmc'î | no ta 'vni to zapa'lili žeby 'rus'kî ne 'mali | no | ne to pa'lili | no ta 'byli ta'kî šo tam poha'sili no ta 'bylo ta'koj | to 'sila toho 'bylo u 'spod'î 'byla j mu'ka 'zerno no tak xto 'mux to'to 'vuhrepsti s 'popel'u ta hr'up a xto n'e ta n'e | a tod 'must po'tomu lem tam jakos' zu'stalo jak to'to šos' u'palo to 'čeres tu'to z'me xo'dili 'čeres tu'ti 'žel'îza | no a takoj pjat' šîz'd'roku pru'jšlo 'poki postro'jili 'druhiy must | 'de by n'î 'bylo | bylo 'dosta taki bylo || ne moš 'bylo ni ša'tinu ku'piti no ta 'pr'ali s'me 'tkali s polo'tna (...) | no šo 'bylo ro'biti ne moh'li l'ude 'hol'î xo'diti | 'vojna 'dovho jšla | a to šlo 'všytkoj na 'vojnu a l'ude to l'ude bîdo'vali | no a'le te'per'slava 'bohu by 'dale tag 'bylo by 'naš'î nasl'îdni'ki tag 'žyli jak te'per'ka 'žyvut' taj š'e by bylo | bo ne 'treba mi 'jti ni v 'užhorot | ne tre 'jti boh 'znaje 'de ku'piti je šo treba lem by hroš'î byli | šo 'xoče tuto 'kupit' ci pro'dukty ci 'šat'a ci 'obuv | a tohdy xodili s'me bos'î bo | no ne moš by'lo d'îtva'kovi ku'piti ni'jakoji 'obuvi | ne moš 'bylo bo to raz 'vojna ta 'vojna | 'vuši l'u'dej 'jîli | bly'xi ee | a'ne ne 'xoču ne vspomi'nati | jo'joj ci n'e 'byli ta'ka... hid ta'kij šo 'jîli (...) nale tak l'ude i tak ne xvo'r'îli jak teper' xvo'r'îvut' | to šo nič 'insul't | 'rak | in'farkt | molod'î l'ude 'padavut' jak 'compl'î

- a po vojni jak bylo?

ta 'dovho 'treba 'bylo ot'kačuvati s'a (...) a po'tom po'mal'î po'mal'î s'a ustano'vilo | 'všytkim nala'dili 'penziju za 'staš u'že | 'každyj s'a sta'r'îv do te'per' žeby mav staš žeby na 'star'î(st') mav ko'pîjku ja'ku | a te'per' na'stala molo'd'oš ne 'robit' 'nigde | jak to ladit' | a 'žyvut' pa'radno pou'beran'î | jak 'žyvut' 'pjut' 'kur'at' molo'd'oš jag 'd'îvki tak 'xlopc'î

-v jakomu rocî tu kolhosp zrobili?

'dumajete že ja tu'to pamn'a'tavu? | no v 'sorok 'pjatum 'vojna 'stala n'e a pozad 'toho 'može lex'ko 'pjat' 'šîst' roku | pu'šlo 'poki zaosno'vali kal'hos | ne 'hodnam u'že 't'amiti 'všytkoj

-a l'ude xot'îli kolhosp?

musili | 'jinšoho 'vyxoda ne 'bylo | | a šo 'bylo ro'biti | ro'boty š'i ne 'bylo | 'hroš'ij ne 'bylo ta sta'rali s'a žeby na so'tiny šos' by tam i 'krompel' i tenge'ric'a i fa'sol'a i vs'u zeleni'nu ta po'sîjali jag by ne 'bylo | dovho treba bylo potomu bo koli kalhos bylo dosta bîdy | jo'joj ci 'bylo ne pla'tili byli 'roki ve'likî šo ko'pîjku ne da'li | ja 'znavu 'moja ses'tra l'a i zo 'šovgorom ta na'rîzali 'sto 'metru 's'ahi | 'dryva u 'l'îs'î da'leko u ver'xovi ta 'sto kopîjok 'nixto ne 'dav všytkoj jîm za'brali ... znu'sčali s'a nad l'ud'mi xto jag 'znav | 'duže s'a znu'sčali | trudo'dnyz' ne 'vurobiv 'verni so'tinu | antu'to ne tak | na trudo'dny | to kopîjku ne da'li | my 'roki ro'bili ve'likî šo kopîjku ne da'li 'nijäku | da'remno | c'îlkom da'remno | vs'oš taki xtos' to brav tu'to | xtos' brav hroš'î jak by ne 'bylo | no ale pano/um ne moš s'a 'staviti

-a mohli s'te mati svoju korovu napriklad?

ta tu'to z'me 'mali | bîdo'vali s'me xto 'jak | bo 'treba 'bylo nako'siti des'ad'metru 's'îna
'des'at' cent'neru žeby žeby 'byv jed'en (la..) no ta 'lexko 'bylo? takij byv pro'cent des'atj
pro'cent ta to 'bylo t'aško | 'des'ad'metru zdaj u kal'hos ta je'den 'meter tô'bî | sô'bî na'kosiš |
duže t'aško bylo | no te'per' jak kal'hos pu'šov 'zempl'u ne 'treba 'nikomu | no ta ja tu pri'šla
'žyti | u 'vus'amdes'at'p'jatomu roc'î | 'joj tak s'a 'bili l'ude tu za 'zêml'u 'mîr'ali t'îhali s'a za
obvo'loski a te'per' ne 'treba 'nikomu | 'nikomu | pus'ta 'zempl'a 'vs'ahdy ta 'ne lem tu | ot
'samoho 'užhoroda 'vs'ahdy 'nikomu ne 'treba a 'žyvud' l'ude | i ja 'žyvu | 'nič ne 's'îvud' u'že |
a 'tamem 'byla jak i'ti z 'užhoroda 'čeres se'red'n'e i tah'dyj | tak tam 'duže 's'îvud'l'ude |
pše'nic'u | 'žyto | 'zempl'î berud'mnoho no xo't'ad' ro'biti | an 'tre ro'biti | 'treba

-a čom s'te tu prišli?

tum s'a odda'la za 'staroho 'd'îda te'per' mi 'dušu jîst' (smích) | ne'hoden ne'dobryj |
nezdo'rovjy ta ne'dobryj ale 'žyjeme tak xoc i (...) | a 'tam v past'îl'kax 'mavu 'd'îti | 'mavu
'vnuki 'mavu 'syna | ne'vîsta || u'šytkej by čolo'vík pere'n'us lem by zdo'rovl'a 'bylo | taj 'dobro
i 'pudlo pere'nese ale kid' zdo'rovl'a ne'je | a na 'star'î dny u'že zdo'rovl'a 'malo v 'koho je

....

tu 'byv v sel'î jak tam mana'styr' je | 'ade na tuj ho'r'î no ta tam vže byla 'škola inter'nat | 'poki
ne 'byv no | 'poki 'cer'kov ne za'brala | no 'tam byv inter'nat | tu'ty 'byli siro'tinec' | aj | no tu
puv se'la 'bylo tam ro'bili 'všytki | vučitel'î | ta'kî 'byli vučitel'î a 'des'at' 'klas za'končila 'vna
vže 'byla u'čitel'ka | te'per'ka 'treba s'îm 'roku s'a u'čiti žeby byu u'čitel' n'e | to 'l'ade a 'tota
'c'îla 'vulic'a poč't'î v 'každuj 'xiži | včitel'î u nas do'ktory a toh'dy vučitel'î a tam vučitel'î |
no 'mali ro'botu v se'l'î/

(...)

/to šo 'bude 'nixto ne 'znaje ale to šo 'bylo si čolo'vík pa'mn'atad' | za tu'ty 'roki 'l'ude
'mus'at' t'amiti/

3. Litmanová

Mária Beňová, nar. v Litmanové r. 1932.

/dr'itarka/³

/a n'an'o jak skosili zerno | nebiščyk | no ta oni šli za robotom | pišli dr'itom | oni ne xodili tak
do tovarn'i | oni ne xt'ili tak iti do tovarn'i | oni išli dr'itom na dr'itarku | popravjati l'ud'om
hore'i a latati | oni mali zal'ubu do toho i oni byli furt spokijny že oni | oni zarobjat tam til'ko

³ Nářeční texty přepisujeme pomocí fonematické transkripce.

kil'ko | jim trebalo | no ale trebalo t'iz robiti | tag naklali do tej kroš'n'i tyx zel'iziv | zel'iza všel'ijaky muž'ili mati ku tij robot'i | a ku tomu trebalo i bl'axy | mal plasty tam do tej kroš'n'i hej vž'ati na sebe | no a z dediny na dedinu iti | dagde bylo blisko | dagde bylo daleko | prišli š'nihy | i š'nihami trebalo jti | i burky prišli | i doždom trebalo iti | a jak ste prišli dagde nočovatí ta vaz dali do stajn'i | no taj š'i ta jak oni š'e povidali jak | išli do stajn'i a že tam byli | dobitok | ta dobr'i bylo bo bylo teplo kolo toho dobitku | ale dagde ne mali lem jednu korovu abo kon'a abo što no tam jak l'ahli večer zamerznenij i obut'a i šytko take rano obuli/

-a de aš xodili?

/oni tu xodili kolo pr'ašova tu kolo| kolo bardijova | tu lem xodili | oni ne xodili tam desi do jugoslaviji | a nigde | lem tu xodili (...) toty molotšy jag d'ido feškiv byl no ta už byli veci jix i pišlo tak | pišli po dvaje | po trije | no ta pišli | kotry šli do n'imecka | do jugoslaviji | i desi išt'i | inde | što pišli | no ta ta može i veci zarobili no ale | toty taky pišli ta pišli slobodny | ne mali doma gazdivstva ani rodinu | ani ženu išt'i no ta | a d'ido už mali doma | rodinu i | r'il'u mali ta trebalo r'il'i obrobiti | bo t'iš | jag byli ne robili na r'il'i ta što byli jili | ta tak/

M.S.⁴: /a d'ido xodili po dr'itar'c'i?/

/hej/

M.S.: /i stryko | n'i?/

/hej | vin ne moc xodil aš til'ko | bo vin byl potim i h brn'i | i f štramberku byl na | za robotom | ale d'ido | d'ido byli staršy | d'ido xodili veci | i stryko byl | dr'itom | ale furt povidal že jak ho vž'al jeden kamarat | i ho privjul desi | no i privjul ho što mal robotu | a tot ne znal nič | robiti s tym onym | totu dr'itarku | ani latku pril'ipiti | ani dno | nič | no i š'idil i plakal | no a potim prišol desi | i tod ho lišyl tag i lišyl | ani mu ne fkazal | ani mu povil | ani ne prišol už veci | po nem nič | a potim pišol desi na take što tam zmitovali toty stary horc'i stare take | i pribyvali i tag i tag | no i | i tak š'a muž'il naučyti | to tak šytko me š'a muž'ili učyti bo to | to jag vam hvar'u | to do školy me na toto ne xodili/.

/što me varili/

/no ta što me varili | to me varili pirohy | jag me mali muky | pirohy najvece me varili z muky | i halušky | i z'ady | kapustu | grul'i | ta jak tot što | bo tot švager mij tak tot hvarit že lem kapusta s grul'ami i grul'i s kapustom | kapusta z grul'ami | grul'i s kapustom | fše dookola | grul'i z varom | i grul'i pidbity | no tak | š'a zvalo | i zatirku no i | i toto me varili/

-a što je zatrika?

⁴ Vnučka informantky Mária Strýčková, viz níže.

/zatirka je taka že | stavilam kapusty | tota kapusta pokypila troxy | no i | potim jem dala tam
grul' troxy | a potim jem | toty grul'i troxy pokypili ta zrobylam tag halušky što š'a | lem tak
potarpalo a š'a metalo do tyx grul' no i taka | taka polivka š'a zvala zatirka/

/bohyn'ka/⁵

/rospravjali stary l'ude že jak vž'ali zecko na pole | bo š'a na pole d'iti bralo taky malen'ky |
taky kolysanky me mali | i tam š'a kolysalo i tam spalo a my robili svoju robotu | no i hvarili
že prišla ku | ku tomu zecku | svoje prinesla | lišyla f tyx kolysankax a tag ho jag vž'ala | no
ale toto zecko potim plakalo | ta ona hvarit | ta ona ne bude čuže | tajak pilnovala a jej bude
plakalo | taj prišla i z'ajs' vyminila | svoje vž'ala | toto zaz' lišyla/

-a že xto to robil | bosorka?

/že jakasi bohyn'ka | hej | ta to til'ko znam že tag rospravjali ale | ja už ne zažyla toto/

Mária Strýčková, roz. Mrugová, nar. v Litmanové r. 1987, nyní žije v Trnavě,
pracuje v Bratislavě, vzdělání VŠ, doktorandka.

/veš'il'a/

/no jag bylo veš'il'a | tag... | mam taky nahravky z veš'il'iv | dakody š'a na pasku nahravalo |
š'a posilalo do ameriky | a dakym našla doma teras | ja uš ty š'pivanky skoro žadny ne
poznám | u nas š'a teras š'pivajut... | na moje veš'i l'a uš zme napisali papir | družky mali
papir a š'a učyli naspamjat žeby mi znali na veš'il'u zaš'pivati i začepiti mja | tag... | a
polovička z nix byla slovenky z bratislavy | s trnavy tak | ale dobr'i bylo | | ne poznajut
molody | bo uš sut cedečka | sut zabavy de š'a vymyš'l'ajut novy š'pivanky | de š'a prebirajut
š'pivanky z jinakšyx krajiv troxa no a | je to biznis | no a l'ude puš't'at | l'ude til'ko ne
š'pivajut jak dakody | dakody veci š'a u nas š'pivalo | i na veš'il'u | i na zabavax | jak š'a vatra
robila | abo na š'vata l'ude zyšli s cerkvi a pret cerkvom š'pivali dolov | na ulic'i | neska uš |
uš sut moderny | uš tak ne š'pivajut | tak zato ani ne možut znati | už ja malo pamjatam
veš'il'ovy | pozabudu | jag ideme raz do roka abo raz o dva roky na veš'il'a tag ne pamjataš
što bylo pred dvoma rokami a mušu vše | vše si pizr'iti | | pizr'iti na š'pivanky | uš mam
dajaky zapisany | že jak š'a š'pivalo žebyzme znali pri čepin'u | stary ženy ešt'i znajut troxy |
no stary | moja mama ešt'i pamjata a | tag oni by znali a my molody uš pomenče | | dašto
mam zapisane a dašto tak teraz troška zapisijeme postupn'i ešt'i | no a dufam že š'a mi ras
podarit i s tyx paskiv dašto pozapisovati | teraz na litmanovij začal takyj no subor | l'udova

⁵ Tuto pověru zaznamenal v obci i Paňkevič a uveřejnil ji mezi nářečními texty z Litmanové, [Пацькевич, 541].

folklorna skupina abo jak š'a to volat teras | tak nacvičujut takyj program što taky ženy | moja mama | jej rovesničky | kamaratky tak dašto take začali robiti | že raz do roka abo dvaraz do roka zrobjat estradu | to je take vystupin'a | zaš'pivajut | raz bylo na voskresenije tag mali | zaš'pivali xristos voskres | mali tam take d'ivadelko | d'iti si dašto pripravili zo školy | tak cila dedina šla | si zrobit program a | l'ude š'a posmotr'at/

/majdany/

/jag gazdiješ musiš š'ino | c'ile l'ito zme š'ino hrabali | my už na majdan ne xodili ale od nas l'ude xodili na majdany | hrabati š'ino | to bylo ne znam | jak to nazvati | okolo dediny dakody š'a ne pasli korovy bo bylo | byli grul'i posaženy i žyto i oves | a | tak muž'ili xoditi l'ude dale | to bylo deš'atky kilometriv dakotry deš'at' kilometriv od dediny a išli | no tak tam š'a kosilo po tyx horax | po kopc'ax | ne byli tak l'isy jak teras sut už zarosneny ale byli majdany | postavili tam taku xatku | jedna d'vi xyšky v n'ij byli | pec | i ku tomu byla stodola s pričolkom | a tam mali... to maš take | de š'a š'ino | š'ino davalo do toho (...) toto š'ino š'a potim dupalo | znaš žeby š'a ti vošlo ta | jag raz zme byli d'iti ta zme zavolali s c'iloj ulic'i d'iti no i zme skakali do š'ina | zme š'a t'išyli | ale išla burka abo išol | malo l'ati no tak bylo t'aško bo trebalo skoro | a jag dakody ne byli xlopi no ta zme muž'ili my pomahati zošmar'ovati viz no a | to byla t'aška robot a pre d'iti | moc poroxu bylo i | to t'a i dusilo i štyxalo (...) my zme mali za domom pidimok | tam zme hrabali š'ino a nam stačylo til'ko | ne mali zme kon'a ta ne trebalo til'ko š'ina | | pidimok | tak š'a volat čast dediny | pidomok | a majdan zme mali š'a to volalo grin'/

4. Chmeľová

Mária Varjanová, roz. Kurti (MV), nar. 1931, **Josef Varjan**, její syn, učitel, nar. v Chmeľové (JV), **Mária Prokipčáková**, nar. r. 1987 v Chmeľové (MP).

JV: jaky vy tam dva nazvy vid'ili maruško?

MP: zborov zborov

MV: ale po rus'ky? | po rusnac'ky maruško?

MP: ne oni že v zborovi jag majut taku oficijalnu tabličku že zborov | a pít tym majut taku modru | a to iste napisane že zborov | ale to po cigan'sky jak keby | bo oni si tak dali žeby aj ta narodnostna menšina čo tam žyje...

MV: hej | bo jix tam je vel' o | bo tam rusnakîv v zborovî malo jest | tam slovaci a h naz uš š'a priženili zo zborova slovaci do sela | tag už je tu kus vladne barz že sloven'ske | ale iš'i nas furd vekšyna

-a vel' o bylo slovakîv?

MV: de | v zborovî dumate?

-n' e / tu

MV: v nas ne byl nijakyj slovak

JV: dakoli š'a ženili bexerîv stebnik len

MV: regetovka

MP: to rusin'sky no sela

MV: a z našoho sela š'a vel' o okremili | | vel' o | aš pag uš toto kus pomîšala mlad'eš jak ja žyvu | a tota mlad'eš dakotry (...) našy dakotry l' ude lem po sloven'sky idut a ne znajut dobr' î | a naše zan' exavajut | a nas toto bolit || ja ne jem prot' i čexam | ja ne jem prot' i slovakîm | ja ne jem prot' i nikomu | jako žeby ja š'a zlostila na tot narot | naj svoju narodnost' utrimuje ket'(x)ce | ale čom by my muš' ili š'a podati calkom ket' (x) ceme svoje utrimuvati | ked' našy v zahraniču | v kanad' î v americ' î a davajut po rusnacky | utrimujut || toto je l' uto

(O optantech)

JV: a byla taka debata fčera | a mi prišlo teraz na rozum že | že jak z rusnakami z rusinami jag dale | byl jeden takyj čas može | fšak to vy znate t' îš | že strašyli nas | že jak si napišete ukrajinsku narodnost' ta vaz vyvezut do ruska

MP: aha

MV: ta š'a l' ude davali slovaci pisati na t' îm f sel' î | xoc byli rusnac' i | bo š'a bojali že vyvezut ne | a xoc xto mal novyj dom ne a

S: toty sa vertali postupn' î | ottamty

MV: tota čorna (ver' ša?) šo zahynuli toty l' ude | tag oni pak tu mali l' îpšu možnost | moji rodaci sprixožali | u.. | i teta | i d' îdo | i bratn' aci | i sestr' anici | sprixožali tu | lem tam jeden bratn' ag ostal | byl policajt | to zme h n' oho byli t' îš f tom jag jem tam byla na svad' bu

MP: oni š'a vernuli hej?

MV: toty š'a povertali fšytky što povîdam | jedna žyje h ružomberku | jedna žyje x svidniku | bresova | a maruško znaš | a | bratn' ak žyl h orkucanox | robil na | stromiky de š'a sad' at na takîm | ja ne znam jag by š'a to povîlo | x takij zahorod' î ne | že stromiky pestuval | znal toto robiti | ošetr' uvati | ale on' i už hmerli | i muž i žena | uš tod bratn' ak | ale d' îti jix žyjut iš' i dakotry x prešovî | ale ja barz na nix kontagd ne mam | ale ma moja sestr' anica | tota

rusin'akova || ona už ma i | na toho vasil'ka bo jej brat jix vyt'ahnul z ruska tu | toj
rusin'akovej tety brat | bo to byl bratn'ak no ta že | a my pomohli jednomu mojomu
bratn'akovi | tak peršyj raz na nafšt'evu tak što oni na š'vata | na r'ístvo | byli tu | bratn'ak zo
ženom i d'ívča mali take jak vîn | š'ístn'íročne | stromik tu sered xyžy (...) bars oni | si barz
važyli toto | ale tot bratn'ag mîj byl pak zapertyj | bo vin robil po ur'adox a tota što z nim
robila sekretar'ka take | na n'oho dačo take | a vîn pak š'a poxvoriv i vîn tam pak hmer |
h rusku | a joho žena dovho žyla a | joho d'íti tu ne prišli | ani jedno | mali troje d'ítej | ale 'ne
prišli ani jedno tu | uš ta jag moho bratn'aka toty d'íti ne prišli | ale moji bratn'aci a sestr'anici
ta prišli | jeden bratn'ak a dvî sestr'anici i teta | oni prišli | no | ta iš'i što by jem mala povisti
-a oni byli dagde na volin'i hej?

MV: oni byli na | rovno | misto | rovno a bylo selo hrušvica | a iš'i zme išli nazat pres
mukačevo

-to uš tu blisko kolo hranici

MV: blisko hej | a 'od nas byli tam rodaci | h mukačevi | a oni tam hmerli | po var'anovyx | po
tyx var'anovyx

MP: to d'alšyx var'anovyx hej bo tu (...) var'anovyx rodiny

MV: hej | var'anove | aj mojoho nonaška d'ívka ostala na ukrajin'î a nonaško prišol tu i
z d'ítmi što žyjut f košycax | a nonaško tu žyl | f sel'î | no ta zme š'a i sxožali i rodinali | na
veš'íl'a nas pozyvali | zme davali dary | i tam ja kufry nabrala všelijáčiny bo tu furd ne bylo |
što ja bîdn'î bars žyla | ale tel'o | tel'o ja teras š'a ne možu perečudovati že tel'o | my by |
teper laxîv mali a dakoli do nas po vojn'î davali unru | š'a zvalo | privezli z bohatyx štat'ív a
nam davali takyx kuz lašt'ív | što ja hnes sto raz l'îpše lašky dala na ukrajinu jag vyberali tu |
moja rodina prišla a vyklala das tri mîxy laxîv | ale to taky laxy | dobry laxy no | ne že dake
take do ničoho | a ja jim ne žaluju dati bo ja jem tam byla | ja jem tam vîd'îla | ale oni mali
jîž'în'a | on'î jîž'în'a tam mali | i burakîv | i zahorody veliky po xyžy mali i | ja tam byla za
dva tyžn'î ta ja tam poxodila | ta i zos mojom sestr'anicom | a ona davno š'a tuto ta pan'kova
vernula | že što d'íte pak prišli | st'ahli mamu i toty pak sprixož'ali

(O II. světové válce)

/a n'îmc'i tajak prišli rusi na vodokšči | peršyj den | a ta jak ščedryj večur | to niž zme ne
večer'ali a jak prišli rusy ta my tam mali takyj pec | pekarn'ík s kominom | a tam š'a x t'îm
pecu poxovali žeby jim teplo bylo bo zima byla | januar || a n'îmc'î tu poš'idali domu c'îlom
xyžom stoly a pit'a | všelijake jid'în'a | tak š'a poxvatali za ruky tak š'pîvali | jak š'i ih ne
vyhnali rusi || a to tak palili na moš't'î miny | stovpy | po draž'î lem tak lupkalo | lupkalo || ja

d'ítom z rodiny što (biši) jem xodila do bard'íjova na švata na katolicky | a my tu po starím švatili ta | bapko lem nam bíš'ídujte | o naš dom tam | ja hvar'u vy mali tam or'ix | studn'u | a tam tank byl zos konar'ami prikrytyj (...) o bapko | lem na bíš'ídujte o vojnu || a my mali tak perebuduvanu kuxn'u | z doščok | že de jšli n'ímc'i | a oni v kuxn'í žyli v zadn'i xyži | tamty našy mali vece xyž jag my | ta | a my d'ívčatiska pekli zakusky na švata | a taky | z batohom jeden a hvarit | ja znaju što vy tut pečete | bo všyto paxlo ne jak š'a kolači peče | bože | što človek zažyl | fšelijakoho zažyl || jez nač spominati/

Anna Prokipčáková, roz. Varjanová, nar. r. 1956 v Chmeľové.

/san'í/

P: /no ked nakuril šn'ix ta n'an'o zapr'ahol kon'í do san'oh a do regetovky nas prišov vyzdvihnuti | bo š'a ne dalo priti | tam zme išli na píše | a v regetovkí moja mama mala sestru | tag zme xodili každýj rík na kermeš | a to t'íš byl zažytok ket nas tam | pozakručali do tyx san'ox | deky a xustky veliky | taže to bylo jako t'íš | d'ectvo | spomjenka i prijemne to bylo/ -a jaky byli ty san'í?

P: /našy ne byli dajaky | daxto mal može zdobeny a takto | ale my ne mali | jako jednoduxy san'í zme mali | no šak san'í | spíd jag na klasickýx sankax | a verx tak | dví lavočky | ty š'ídelka | a na toto na operan'a iš'i zme tam mali ne | ten žeby to ne dulo | toto ja by vam mohla pag namal'uvati | byste skorej/

-a c'íle to bylo derevl'ane?

P: /derevl'ane hej || može spevn'eny zel'ízom že byli (...) san'í veliky | kon'í š'a do toho zapr'íhalo | taže t'íš tak dyšel' mali jag na vož'í tag i tuty sanky tag mali || toto jag vo filmí ale vo filmí paradny | byli skromny ale pri t'ím asi služyli jako dobr'í | no a povídam že i drustvo prišlo ta n'an'o to dal na drustvo (...) vîn s kon'ami š'i robil/

Anna Pagáčová, nar. v Chmeľové.

/tkan'a/

/tak toto je c'íla zostava krosen || a teper perejdeme na tkan'a | vam ukažu jak š'a tkat || to taka moja d'íjeln'a že ja z n'í ani dakoli ne vyxažam pív dn'a | tak toto d'ívadelko uvidite || tagže ja teper si nohy | nohy zložu tu | a teper | jak xočete vid'íti | tak otal' žebyste vid'íli | no tak tu je berdo | teras vidite že jak nohu st'ahnu dolu mam pust'enu hej | vidite tu hej | tak s'a mi otvorit taka dražečka | to je draška | toto š'a zove drašku tu hej | abo po sloven'sky je to cest'íčka abo | ale po rusin'sky je draška || a polotence už mam tu šmarene tagže | ale žeby sa mi preplelo tak mušu dati druhu nohu | totu pušču a už mi prekrižovalo || a z berdom zabuxnu

|ale teper | a iš'î pomocka čonok | to je jak čonok vyzerat n'e | po našomu | po rusin'sky čonok
a do toho š'a davalo abo nitka | hej| abo r'andočky | ked' je korotka tag už lem ručn'î si
zrobl'u | ale jak dovhu potr'îbuju tak davam si do očka |no toto t'îž bude korotke ale to nič |
tagže na to sut toty očka tu | že si davam do očka hej a r'andočku zašmar'u | a uš mi
perelet'îlo | no a tu si upravju a zas' | už beru totu nohu zato že potříbuju to zas' tak | a šup a
zatkam || teper ja to robju takyj pokrovec tu s paru farbox | ja | to tuto je moje | mîj vymisel |
toto tu | tag jem si to nazvala že zapuščanyj | zapuščanyj | hej bo že tak n'epravid'el'n'î tota
farba do farby ide | ta to lem tak | s pohl'adu | jag mi vyxodit tak volam to zapuščanyj
pokrovec | teper | bo robl'u s tyx dvox farbox | dam | a uš idu s toj strany hej || na kotrîj stran'î
mam nohu | dolu | tak s toj strany ide i tot čonok | tagže š'a ne poplete | fšytko mat svîj
por'adok povîdame | a dobr'î tak kolo toho/

5. Piskorovce

Michal Čečko, nar. v Piskorovcích v r. 1934.

/otez išol do ameriky f šternastym roku/

/otez išol do ameriky f šternastym roku | to byla vojna | začinala vojna | jako perša | perša | no
a otec u tym | ces pol'sko to načalno išlo | až do n'îmecka | a v hamburku čekav otec tam dva
tyžn'î na loť|žeby pereš... do ameriky | tam už jix prijimali | u francusku už do ameriky || tam
už jix prejmali | jeden mîs'az na loďî prez more | nastavali robîtniky | amerika jix čekala |
robîtnikîv | s slovenska | postavali xlopi na dvîr | veducyj | byli trome štirme pjatmi | s palcom
ukazal | toho ber sobî do roboty | moho vîc'a obrali do ban'î | *do uhelnix dolov* | taj ja
z vîc'om | aj z nama besîdoval n'e | a ja tyž dva roky robil v ostravî u ban'î | ta jak hvarid jag
vy tam robili n'e | jag vy tam robili | jakyj postup byl | calkom inakšyj jag ja robil | ja prišol do
ostravy a o dva mis'ac'î jem zrobl skušky a jem havjara robil a | takoj pomocnika jem dostal
s prešova | s prešova jan || naj bude | | no a tyš jem dva roky robil u ban'î ale | jem sa vîc'a
zvîdal že tak postupovali u uhl'u | ale ja jinakše | ta my vece robili | otec tam lem s krampačom
kopali | hvar'at sa do jednoho vagonika všytka | ja musil dat'î des'ad' dvac'ad' vagonu |
vagoniv/

(O II. světové válce, tragédii v Tokajíku, vypálení Piskorovec, evakuaci a návratu)

/me sa kupali dolom na | na jarku tam | a ideme domn'u | jako xlopčiska | | išli me s 'kupan'a
| a vojaci idut | a vojaci idut dolom zvezlinami | što to mat byt'î | što | to takoj buli | to tam na
rîvninu | tam na | tak po rîvninu | zyjšli ta me tak pozerali | bo to partizane prišli tu | no | a
partizane prišli jakos'ka tak v avgust'î abo koli v sektembru dajak tak | v august'î asi to bude

| a už me znali že vojna n'e | bo n'imecka tu | letadla tad'î prel'îtuvali | to znamena bombardery | st'îhačky | pane bože | postr'îl'ali i pasterîv i toto || no | a to bylo v august'î | a v sektembrî oktombri už n'îmc'î už idut tu na partizan'îv | a partizane mali lager tu | ande dali | jak vyšn'a sitnic'a | u tym l'îs'î (...) pan'e bože | teras što | a už prestrelka tod'î už v tokajîku pobili xlopîv || už n'îmc'î byli tu a tokajskyx xlopîv || tokajskyx xlopîv zavolali | pote do roboty | oklamali jix | n'îmc'î | pote do | ot xyžy do xyžy | potte do roboty | vos'te sobî jîst'î | bo toto | dame vam toto robitî | n'e | no budete dašto robit'î što vam povîme n'e | a oni išli išli | ale jag už n'îmc'î ih veli vyšej valala | aha | ta my už pîdeme pît kul'u | na ta i tak postavili ih 'na šor | kulomet | kulomed dali || kulomet postavili na berežok | a davaj | zasypali | zos kulo...či s kulometa či z avtomata | ne znam | | tric'ad' dva xlopîv abo kel'o | tric'ad' dva xlopîv | bo to ne vel'kyj valal takyj jak pîskor'îvc'î | dvoje sa zaxranili (...) jeden jakos'ka ut'îk pokl'učkoval | byl tam des'ka jarok byl nedaleko i toto | a jeden sa no | podl'a reči tag bylo že | ostal jako mertvyj bo vîn iš'î | xtoryj sa rušal davali po jednij kulkî davali | a ten že ostal | zatajil sa | že zabityj a potom vže vstal a t'îknul | a prišol gu nam do l'îsa | prišol gu nam do l'îsa | a to bylo ne znam jakoho | bulo to v sekte.. v oktombriu | partizane hvarid musite it'î do l'îsa | prišli me do l'îsa | prišli me do l'îsa | jednu n'îč | abo dva noči me u l'îs'î byli | dajak tak | ale husto | jednu n'îč | druhu n'îč | fšytko červene tu bulo | to fšytko bulo derevjany xyžy (...) a to už zara v noči bylo | no už šytko horî | fšytko | valal zapalenyj (...) no das dva xyžy tu kel'o ostali || a my | a my prišli jako naša rodina n'e (...) ja o sebe besîd'îju | teraz | bo calyj valal z'me tam byli no | calyj valal | no a | ale toty što tu dajaky xlopi pojimali jix | a povîli | itte do l'îsa | a povîčte calomu valalu tam | ked' ne prijdud' do valalu | prijdeme do l'îsa a postr'îl'ame ix | n'îmc'î tak otkazali | ta prišlo xlopu (d nam) ne znam | mîj otez byli | to ja znam xto š'î byl | što ostali doma | gazdove daxtori no | no teras už sa obîmajut | plačut | n'e | muž zo ženom | už konez n'e | prijdeme do valalu | postr'îl'ajud naz n'e | ale ne str'îl'ali | ideme | ideme tady | bo to tu | u tyx smerox | dva kilometry | jag me byli v l'îs'î | jako o sebe teraz bes'îd'îju || tu už viž'u svîn'a zos pac'aty toto | xyžu už zhorenu | prijdeme a naša xyža akurad napolo zhorena | pelevn'a zhorena | xl'îvky zhoreny | zadn'a xyža zhorena || lem peredn'a || a my prišli | hospodi | lem trîščali oblaky | bo to derevjane bylo a pît strîxom zakryte n'e || a otez iš'î povîl že partizane tam granat | voni ho des'ka položyli do peredn'ej xyžy | pre boha | takoj | ani sa ne priznavali me že naša xyža n'îmc'am | bo nas takoj postr'îl'ajut | jag granad vybuxne u xyž'î n'e | ta me takoj | mama i otez n'e | i zme g'ît'î všytky n'e | takoj | a n'îmc'î takoj evakîr na zapat | evakîr na zapat | ja des'ad' rokîv xlopčisko || tam joško o tri roky molotšyj ne ta mal sîm rokîv n'e | tam na voz'î me išli | a me | pres tokajik | vîd'îl em jak n'îmc'î str'îl'ali | tam korovy po tym | po pol'u byli | prez mrazîvci

| do lomnoho | a me išli až do ruskej vol'î | v ruskej vol'î ta jeden ten što (...) mal tam rodinu u ruskej vol'î | ta davali fšytky daz može daz dvac'ed' l'udej | z gît'mi | ta hvarit ten | to mîj švogor či što to bylo | teperka ne znam tam na ruskij vol'î mal otamal' ženu | ta mal tam rodinu no | na ruskej vol'î | pan'e bože | u me | po obîd'î me išli a už | gu večaru | de valal | berex | a valal u tej dolin'î ani nixto ne znat de to valal | ruska vol'a | to je u dolin'î | ta bo u t'îm | prišli me prijali nas | šytko i druhy nam pomahali no | tam me byli z n'îmc'ami | ne robili nam n'îmc'î n'îč | ked jem byl holodnyj jem pîšol zo šalkom | n'e jem pîšol gu n'îmc'îm bo holodnyj jem byl n'e | dali mi gul'ašu no | dali mi gul'ašu i toto || ta jem sa najîl abo prin'îs domn'u tag uš šytko ne pamn'atam | | a my z'me tam pobyli | na ruskej vol'î daz dva tyžn'î iš'i me mali das tri korovy | abo štiri | ne znam kel'o | iš'î ot.. n'îmc'î brali v hanušovc'ox | korovy | ta do hanušovec odveli dva korovy a n'îmc'î 'zaplatili | no uš tel'o ne znam kel'o | za minimalnu daku | ale aj platili za to n'îmc'î no | ta už nam ostala lem jedna korova | ale no na tej ruskej vol'î me byli daz dva tyžn'î | naj bude dva tri tyžn'î | dobry l'ude tam byli | už n'îmc'î hvar'at | bo už rusi naz imajut | už rusi tu byli | už rusi našy imajut | musime zos ruskej vol'î it'î het | na zapad jag n'îmc'î n'e | to ruska vol'a | remeniny | mat'ašov | tam jak | toty valaly | aš teraz my rozdumîjeme že de pîdeme | do hanušovec? | bo už me na tej draz'î jag do hanušovec | ale to tag bylo ja tyž gu večaru | a | gu večaru | a potom nas | zbačili me xyžy pîd l'îsom | das tri xyžy abo štiri xyžy | | taj nam to rodiče besîdovali n'ît | znate što | ne xod'me do hanušovec | pod'me do tyx | do | sa volal grozdin | grozdin zato | tam byli štiri xyž'î abo jak | no a | prišli me | mocno dobry l'ude byli | mocno | i meno bylo | kolesarikovy | nas prijali (...) a uš bylo čut'î | iš'e letadla bombardovali ale to uš | ale to už rus'ky | to už | to už rus'ky letadla bombardovali hanušovce | už n'îmc'îv bombardovali | a potom to bulo lem koli | to ja ne znam už rusi prišli od giraltovec | ta už my z'me sa kamaratili | vîтали me rusîv n'e | už otale | otale kanony str'îl'ali až do hanušovec (...) lemže na grozdin'î š'e toto ne povolilo jag me xodili žobrat'î | bo me no už gazdove nam | ustret'î mocno | ale nemohli | lem fšytko ta me išli do bistroho | čalnoho | | no hlíny tam na kolo topl'î tam me išli z mamom | ja jak cigančig n'e | mama toto | no ta što nam dali | fasol'î | xl'îba no | abo sa najîst'î abo take dašto | no lem tak bylo | a potom me byli | ne znam jakoho me | v marcu dakoli || f april'u me prišli tu nazat | to nas prevožali z vozami | to bylo jedna obec do druhoho opca prevest'î | što me evakuovany byli a nas prevezli prez l'îmne tad'î | jednu korovu me mali | ta prez ondavu jak prejdeme | pan'e bože | byla dos velika ondava | byla dos | ta perše me pustili | bo skočovav nas vîs | privîz nas tu no | ale pustli me perše korovu | korova byla xuda slaba bo nevykormena to lem tak što me nažobrali i pre korovu | byzme moloko mali i toto | | pust'îli me korovu ta korova ide ide | po brîx po brîx | juj ale uš korovu voda brala | ta

jag my z vozom | jag my z vozom prejdeme bo mosty všetky rozbity boli n'e | na ondaví | na ondaví boli mosty porozbivany || i ten kočiš z vozom my na voz'í boli a | i dobrí sa vîz ne prevernuv | prevez naz na druhu stranu | prešli me | šťastlivo | no môže by d'akovati bohu no | prišli me domn'u | davaj to | jednu korovu me mali | už me jî kormili kormili že kuščog moloka bylo že z'me mali što jîst'í | n'e | ale teraz ne mame xyžu | n'îč | lem šparhet nam ostal | pec | toto | žel'îzo | bl'axa | ostalo | ta teraz davaj ... | a teraz davaj do hrna | abo na past'íl'í jag mam povîst'í no || tak sa volat l'îs | hrn | jag oto je hrn | už jak sa začal ande buky rozvivat'í | list'a | davaj kolibu robit'í | strîxu | toto | post'íl' | konare na spodok | z list'a | ne | a potom pomaly dajakyj tot šparhetok vonka zladili | dajakyj šparhet | bl'axa ostala | cafe take kamîn'a popîtkladali | taj tak | taj tak | a potom aš v pjades'at štvartym roku | pjades'at štvartym uš akcija xyžy začala nam robit'í | to stavebna akcija | to uš emende rosказovalo že | akcija zet/

6. Rafajovce

Mária Michalová, nar. v Rohožníku r. 1951 (H), **Mikuláš Michalov**, její muž, nar. v Rafajovcích r. 1948 (M).

(O polních pracích)

H: v osen'í sa zoralo

M: calu zimu kon'í | no calu zimu | sem tam bul'í | bo xodil'í dagde xtori mal gazda

H: vozil'í hn'ij

M: hn'ij vozil'í | ale bul'í taki kon'í nabiti | a v jari ženi na plečoh nosil'í boroni i oves na pole | a kon'í virgajuči šli na pole | bo gazdove tak sobi ix trimal'í | a ženi na plečox šitko vinašal'í | tag aspon' bulo dakol'í

H: hej | ženy bul'í lošad'í

M: no potom sa poboron'ilo | ras sa poboron'ilo | potom sa porosivala | porosivalo zerno | sa zaboronilo | a potom sa zavalovalo zoz derevl'aním valom

-žeby ne vysyxalo hej?

M: no žebi jako utrimalo vlahu sobi | zo spodu hej | jako utrimovan'a vlahi

-a jag hluboko sa to dostane to zerno?

M: ta barz malo | to ledaxtori centimetr | teras davaju pejc centimetri | i vecij |

J: znaž jak vipadajut boroni?

M: to lem sa porosivalo | ras sa uhor poboronil | sa kus porivnalo | takoj sa porosivalo | potom sa iš'í raz poboron'ilo a a tot bul...

J:a bandurki jak sa sadili?

-možu š'i pro ti borony, jak sa nazývajú toty količki?

M: jak sut boroni

H: to zubi volali jak či n'e?

M: no boroni bul'i | jeden predbran'oval ta bul'i na ostro | že tak ten zub mal tak dopredu vihnuti | dopredu | a jag už sa boron'ilo zerno | abo bandurki jak sa potom boron'ili tak sa obertal'i | že dozadu bul'i že oni lem tak jako škrapkal'i | xapeš? | že už zospodu n'e virival'i n'ič burinu | tak n'e poškodilo an'i toto što bulo tam naš'ate | ale pret š'a.. kit sa š'alo dopredu musili but'i zubi | zubi sa volali | zubi dopredu musili but'i obernuti || jag už sa boron'ilo lem tag že travi abo zerno žebi burina n'e rosła ta dozadu bul'i obernuti | sa opačn'e oberatal'i | a bandurki

H: bandurki sa sadil'i za pluhom n'e?

M: za pluhom | a jedna brazda išla | ..podavali poklali bandurki | na jednu nohu | na jednu stopu | no a išol druhi ras | vioral | a potom n'ič | ešt'e ras pišol a zas' | pokladli | že každy druhu borozdu kladli toty | zemjaki | bandurki

(O užívání nářečí)

-a vaši d'iti znajut bisidovat'i | bisidovali ste z nimi?

H: pravi že n'e | to bula jedna xiba | on'i | u naz bulo take | moja svekra hutorila | a ked'že mi xodil'i do roboti | on'i rosli zo svekrom tag on'i začal'i hutorit'i | ale mi dvoje ket' prišl'i z roboti ta z d'it'mi z'me hutoril'i | ale mi dvoje aj teper po rusnacki | mi sobi svoje fše trimeme | mi sobi pobisid'ijeme | po svojomu | a znam že raz jem dala lenku | taka mala ja znam či mala das štiri roki do rohožnika | do mami | a mama hvar'ad alenko budež jist'i jajca? | a ona | n'e | bo n'e znala što to je | a prišla domu a hvarit | *a baba l'en še fše pital'i | xcež jajca | xcež jajca | a ja n'e znala že co to je ta ja hutorila že n'e* | | vlastní d'iti ne rozumil'i | no a ked' že moja mama bul'i | svekra bul'i starši jag ja prišla tu | on'i už mal'i simdes'at šiz roki | a moja mama bula molotša | tag ona ket' prišla do mojoj mami ta fše hvarila | n'e volala že | bapko | bapko | ale cetko | cetko | bo | a moja mama fše hvarila že | alenko šak to ja jem tobi bapka | n'e bo vi n'e nošice čarne ta vi n'e možece buc bapka | fše si dumala že bapka lem tota xtora nosit cmave šati n'e | čorne (...) ta tu v rafajivcox ja n'e znam | sa bisidovalo a potom jak prišla sa začalo po slovenski a už potom každi aj hutoril | už malo xto bisid'ije tu | š'i mi tu miži sobov rodina | už tu prišlo vel'o nevistox hutorackix | što hutorjat | ta už potom sa to tak || hej | jani mamka z d'apalovec tagže tagisto | ale dušan sobi tiš trime svoje ukrajinčinu sem tam no

(...)

M: ale dakol'i tu bula aj ukrajinska škola

H: ja xodila do ukrajinskej školi | ot peršoho až do štvartoho ročnika | potom už do pjatoho jem pišla už do slovenskej | že ja mam| a potom sa učila už rušt'ina n'e tu

-a koli ste sa narodili

H: pjades'ad jednotka ročnik

M: mene uš to n.. ale mene tiž zaxopilo

H: š'i jeden rig asi n'e?

M: jeden rig mal a už zrušil'i tu v školu

H: xodil jez' do košarovec

M: no ta hutorim zrušili ukrajinsku školu a užem išol do slovenskej bo | ukrajinski rušili školi potom

-v šezdes'atyx rokox už to rušili?

M: no | ale teper uš povoleni sud ukrajinski školi taže | zase sa to uvolnilo po tim | po tej revoluciji | prost'e no | doba sa minit

7. Zavada

Anna Andrejovská, nar. r. 1943 v Zavadě.

(Koňský záprah)

-a jak s'a zapr'ahat' kîn'?

/ta jak s'a kon'î pr'îhali | takyj xomît s'a zd'îv na n'oho | naperet s'a zd'îlo take naspodok | to s'a zvalo zaholovčok | potom s'a zd'îl xymît | no potom s'a | tu taky byli lancky | to s'a toto | s'a pokapčali | to s'a zovalo berce na voz'î | byl vîs | dyšel' byl | a s'a cuvnuł kîn' | jeden kolo jednoho boku | druhj kolo druhoho boku a s'a cuvnuł | no a s'a pokapčali toty lancky ta na toto berce | na tod vîz uš s'a pokapčali jednomu i druhomu |no a š'î tu byli taky | mal takyj rem'în' na šyji | a ty s'a zovali st'îhar'î a s'a pokapčali na konež na dyšel' | že kiby trebalo sperat'î žeby ho hoden byl sperat'î | ta tak s'a kon'î pr'îhali/

-a toto šo mat' tu?

/zubadlo/

-a š čim s'a pohan'al?

/zoz batohom/

-a toty što trime?

/lic'î | lic'î s'a pokapčali tomu na toto | na uzdu | s'a zovala uzda | u pysku mal zubadlo | no a na toty s'a pokapčali lic'î/

-a jak ste ho pohan'ali?

/no ta het'a vist'a napravo het'a nalivo vist'a | dozadu curik | doperedu bjo/

/što s'a dakoli varilo/

/što s'a dakoli varilo? | mačanka s'a varila | zamîška s'a varila | staranka s'a varila || zamîška s'a varila znate š čoho? | zos tenderîc'î || z tenderîčnoj muky | s'a varila | voda skypîla | no a potym s'a dala muka | toto | ale s'a musilo ručn'î mîšat'î žeby s'a ne zrazilo | jak voda kypîla | no a s'a vyl'alo na misku | no a s'a zrobila taka jamka | prepražylo s'a maslo | no a s'a mačalo do masla z tov lyškov | s tov tuto | no a ši s'a varil tokan | jój | mîj otec' lem tokan xot'îli | a tyž tak s'a varil | dali s'a bandurky | navarili s'a ba... odvarili s'a bandurky | bandurky s'a podusili | jak už bandurky byli odvareny | toto | a s'a navêr'x nasypalo tenderîčnoj muky || a to tak s'a zakrylo a tak s'a jak u tym podusilo s'a u tym | u tot'îj par'î | nu a potom vymîsilo s'a | vydusilo s'a fajn'î | vydusilo | perepražylo s'a masla | no a s'a narobili taky taky... | tak s'a našul'kalo | narobili s'a taky kocky | oni ne xot'îli tak na kocky na misku | ale xot'îli lem tak | sobî samy šul'kali | mačali do masla a tak jîst'î | žeby vel'o masla bylo/

-a bobal'ky byli?

/bobal'ky byli | na sjatyj večur | na sjatyj večur mačanka byla | bobal'ky | ne bylo dakoli file jak teper'ky | abo šalat | ale byla fasol'a zo slivkami | byla mačanka | byli bobal'ky byla kapusta | to take bylo nelem take jak teper'ky/

-a jak kapustu robili?

/no ta r'adn'î kapusta s'a varila | varila s'a kapusta | zapražyla s'a zos tym | lem z ol'îjom bo na sjatyj večur u na s'a ne jîst masne toto | lem toto z ol'îjom s'a zapražyla | abo bandurky gu tomu byli abo zos xl'îbom | xto š čim xot'îl/

-a mačanku jak robite?

/mačanku | ta tak s'a varit mačanka | dast s'a varu | no a potym jak tot var skypit | nar'îžu častku fajn'î do toho | na a dam hriby | okreme | odvar'u hriby | a por'îžu jix na tot prst | precîžu jix a jîx por'îžu tag na dr'îbno | proc'îžu jix | no a pak vysypu nazad do toho varu | vîn s'a kypit | no a rospravl'u žeby ne bylo kvasne | pol'a toho xto jaku xoče || no a jag už mi s'a fajn'î povarit | zrobl'u podbivku tag do | lemže ja si robl'u tak do vekšoho | kant'îčky a do vody | a roskoloču muku | naložu .. podl'a toho jaku xoču sobî zrobit'î hustu | bo našy ne xot'at bars hustu taku žeby byla r'îtkava kus | no a potom š'i prepražu častku | do ol'îju častku prepražu | bo daxto cibul'u | moja sus'îda cibul'u pražyla a ja povîdam že nit | daj | ole popraš častku | jake smačne | a uš teper mi povîdala hvarit teper | vidiš dobr'î že ste mi povîli hvarit toto l'îpše | no a potym š'î pomašču | dam vegetu do toho | magi | doxuču a tak | mačanka/

-a bobal'ky?

/bobal'ky r'adn'î zamîst s'a to | dr'îžž'î s'a dajut | i s'a zamîsit toto | by vykyslo | no a s'a pošul'kat | por'îžut s'a na kocky | naklade s'a na tepšu | tepša s'a pomastit z ol'îjom a s'a pečut || no ta moja nevîsta | tam jinškay | ona tu zo siknici a u nix jinšak tam jîd'at | oni zvyknut z molokom aj z makom | a my ne tak robili | my robili sme z'ali pomačali s'a | s'a pomolol mak zos cukr'om | bo dakoli zos' cukr'om mololi kit' toto | bo cuker hrubýj ta malo cuker s'a pomolol | no a uš s'a posypalo potom | a tak s'a jîlo (...) katolici z molokom | ona z molokom jîst | bo moloka nal'îje a tag jîst | každýj inakše/

/svad'ba || svaľ'ba/

/no ta cĭla svad'ba jak byla | ta tag byla c'ĭla svad'ba | | peršyj den' | ned'ĭl'u s'a začalo | ta hrali | jak ja s'a oddavala | hrali tu nit | po obĭd'ĭ | to zabava byla do rana | no a na druhýj den' uš s'a tu hostili | svatove što byli poklikany | družbove i svatove s'a tu hostili | no a potom s'a pozberali | pryšli do naz dolov | tam | tam z'as' s'a zrobla hostina | zas' s'a hostili | šyto i muzikanty | šyto uš bylo | uš bylo tak ku večaru | naložyli n'a na vytrisku a i skrĭn'u naložyli na vytrisku | svatove | družbove | šyto toto uš na vytriski | baby | spĭvan'a | latkovan'a take bylo na vytrisky | pryvezli n'a tu no a svekra n'a uš čekala s kolačom || u stol'ĭvkĭ | zavjazanyj kolač | n'a vitala | vitaj | š čim es' tu pryšla | no a ja mala povĭst'ĭ zo š'est'om | zo zdravjom z boskym požehnan'om | triras | no a triras n'a jimala kolo stola | aj s'ĭl' mi nasypali na jeden rožok cukr'u na jeden soli | žeby c'ĭlovala toto | no ja vam s'ĭl' c'ĭlovat'ĭ budu nit | ruče povybĭhalam a nabili jašn'ĭc'ĭ | no molod'ata si pos'ĭdali a nabili jašn'ĭc'ĭ | nabili jašn'ĭc'ĭ a pocukrili | ja voz'mu totu cukrenu | ta zjĭčte jašn'ĭc'u cukrenu | ta de toto honny nes' | no a potom vz'ali molod'ĭcu čepili | povjazali n'a nit | dali mi čepec | povjazali n'a | molodyj musil molod'ĭcu na rukox trimat'ĭ | na zaholovku | no a potom jag uš | jag uš potom uš bylo toto no ta pĭšli na r'adovyj | vĭnky vyveli n'a no a začali zo mnov r'adovyj | ta teper' dobr'ĭ r'adovyj tan'covat'ĭ bo plat'at | ale dakoli ja zadar'mo musila tan'covat'ĭ || no a jag uš po r'adovom zas' s'a zrobla hostina | šli otamale od nas | zoz mojej rodiny | moja rodina pryšli tu | a s'a zovalo jak | prydančane pryšli za mnov | no a uš toty prydančane s'a skladali molod'ĭc'ĭ na tan'ĭry | pĭn'az'ĭ | a taka byla svaľ'ba | no a što š'ĭm ne mala de spat'ĭ tu | dar'mo že xyš bylo | ne bylo de spat'ĭ bo bylo rodiny vel'o nit tu | no ta de pĭdeme | toto šyto spl'at po postel'ax vs'ade | a molod'ata ne majut de spat'ĭ | a ja na svoho povĭdam reku mit' | de pĭdeme spat'ĭ | a vĭn povĭdat pot' pĭdeme do sus'ĭdy hvarit do kyčiny | pryšli sme tam | no ta durkaj ty napered bo us spali | vĭn durkat | hej a š'i što molodic'a | jak pryšla molod'ĭc'a sĭla za st'ĭl ta š'e jĭ xlopčiska na ruky dali žeby xlopčiska peršoho mala | no a z'me pryšli tam | taj oni uš spali | a u nas tu stala | sus'ĭda | otvorila | ta ji povĭdame že što jaka robota | perenočĭjte nas dade bo ne

mame de | ta četvero z'me na postel'î spali u nas u spalni | spal jej muž | ona u seredin'î | ja v seredin'î a mîj kolo mene | a tak s'me | taka perša n'îč byla | a rano ja povîdam žebys' n'a zohnal | žebym ne zaspala | no ta ščo | ona n'a ne zohnala | prydu do toho | bože ta jak | teper'ky vojt'î do xyžy lem nit | jak vojt'î do xyžy | to ne tajak teper'ka že nevîsta s'a ne han'bit' | takam holodna | za tyžden' ne slobîdno bylo pît'î domîv | a až o tyžden' na hostinu na hostinu pît'î do materi | a svekra mi takoj povîla rano tag že | sluxaj tu nevîsto | ja t'a s ničim ne... nukat'î ne budu | tu maš šyto | ber' sobî jîč | a ne han'b s'a | ta ne han'b s'a | prydu do pivnîc'î a lavor šalatu зробenyj | aj lyškum xopila do zast'ery | do fartuxa | do kyšen'î | a pîšlam kolo kraju poxapalam | poxapalam | pryhlaskalam | žeby ne poznali žem jîla | to bylo toto | hnes'ky s'a ne hanbit' nevîsta toto/

8. Pčolinné

Pan Tatič, nar. 1945 v Pčolinném, bývalý tajemník.

/varminš'ina/

/to byla 'pol'na put' | 'nes'ka ve'kšynov za 'drahov 'hvar'at' | ne za pu't'ov | put' 'byla jako nespevn'ena vo'zovka po slo'vensky no | jak šo tu je už asfalt n'e spevn'ena vo'zovka | a put' 'byla to | šo už i'šla do 'pol'a | do 'l'îsa | tu 'majeme v pčo'linnîm 's'îm a 'pîv kilo'metra 'miestnyx komuni'kaciji | u'ličky | to š'î si pa'mjatam bom jih ro'biv | že za 'mene sa ro'bili | asfalty | te'per'ka oprav'l'ajud' a tak | bo 'to us sa po'ničlilo | no a dako'li sa ro'bili 'pol'ny 'cesty | u 'nas sa 'tomu 'hvarilo 'varminš'ina | pre'ceda 'birov zvo'lav l'u'dej a jde sa robiti | tu 'naša u'lica šla tu | o'pravitî jako totu 'cestu | 'drahu | hej | studni'ky o'pravitî de sa xu'doba 'pasla | 'valovy zro'bitî dere'vjany ta 'ja pa'mjatam | 'ja š'î xo'div | 'našy 'mali 'kon'î 'dobry ta sa i'šlo do 'l'îsa | 'zr'îzali 'buka | do'vezli | 'vykresali | is'toho | na 'vodu | no 'druhy zas' 'dalšy ro'bili a 'tak | po ta'kyx 'ulicax ..sa 'cesty | 'nes'ka ne je 'xto | 'nes'ka uš 'texnika/

/pec/

/no 'pec sa muro'vav s 'cehly | de byv u'dnu klenba na xl'îp | ho'r'î 'byla 'plotn'a de sa va'rilo š'î | byv 'buben | a na 'spîd de sa 'xl'îp 'pîk | šla 'cehla a pît tu'tu 'cehlu sa na'bilo 'sklo | 'staryx 'fl'ašok všeli'jakyx | že 'sklo u'trimovalo 'teplo | | x l'îp sa sa'žav po 'našîm ta'ka lo'pata | tak o'kruhla a tu 'ručka 'byla | 'xl'îp na tu'to do 'peca dav | a u'že jak na'hr'îtyj byv 'pec | toh'dyj 'šmarila tyx 'otrup | | 'otruby | to je 'ne je mu'ka a 'le ta'kyj jak na'hrubo 'šrot namo'lotyj zos 'zerna | 'šmariv a tu'to mu zho'r'îlo | 'vîd'îv že 'pec 'maje 'svoju te'plotu || 'l'ude rozu'mîli 'vlastnov 'skusenost'ov/

/fɪgl'ɪ/

/furd jem 'hvariv svojim 'xlopcím | te'per'ka 'vnukím | že xran'te sa toho šo na 'kínci | dere'vjanu 'ručku 'maje a na 'kínci že'l'ízo | to je šo | mo'tyka | če'kan | lo'pata | 'kosa | toho sa 'xran'te || kid' 'robl'ad' ta ne zava'žaj | u'stup sa 'ratše | bo tí da'dut' ro'botu n'e/

/ko'rova 'bíhala po'pova a xlop'čisko ne znav | kit' 'xočete ta vam po'vím || 'pas ta'kyj i'vanko ko'rovy po'povy | a 'píp pri'šov po'pleskav 'šumno | 'šumno na'pašen'í | a 'vîrgla 'xvostom a mu za 'gombičku n'e | 'xvíst sa zakru'tiv kolo 'gombičky | ta 'píp 'bíh žeby ne odo'rvala a i'vanko (kri'čit') | 'oče | to ne tu'ta 'bíhat' | to 'druha/

/no a tak hvar'at' že tu nexval' 'pol'anka kit' t'a tam ne vbykra'dut' | v pyx'n'ax 'nabjut'a a v pčo'lin'n'ím 'vpsmíjut' || kit' pe'rejdeš to'ty tri va'laly/

9. Kolonica a Strihovec

Zdena Citriaková, nar. r. 1959 v Strihovci (ZC); **její matka**, nar. v Strihovci r. 1931? (B), **paní Leňová (L)**, nar. v Kolonici r. 1934; **paní Hrabovčaková**, nar. v Kolonici r. 1932 (H), **Zdena Citriaková ml.**, nar. ve Snině, bydlí v Kolonici (Z), nahráno v Kolonici v létě 2012

/voro'žyl'í 'byli | šo za'brali molo'ko⁶

B: /po'vím vam na 'zur'a | ale v mixa'l'oví to 'bylo | sve'kra poví'dala (...) že'na pri'nesla 'soli | v 'r'an'd'í | a po'ložyla put 'plytku | put 'kamín' || a vna tu'tu sul' našla a pri'nesla ot 'cerkvi || a tod | 'kantor no jako byv | a un 'hvarit' 'dajte 'hev || 'vz'av od 'neji | šoz' zamo'liv sa | že ta že'na 'vmerla | šo to da'la

-a xto položyv a xto našov?

B: jed'na že'na po'ložyla | a do'maš'na | vna tag v 'l'ís'í furt by'vala lem | xudob'nen'ka 'byla | a vna jî našla | 'mala ko'rovu no jako

Z: čom da'vala 'sul'?

B: molo'ko xot'íla 'brati no | ta 'zato sul' da'vala | bo ja ne vz'a'la bo ja ne 'znala to ro'biti | me'ne 'radila na to

ZC: 'babo | záružlie jak sa klikalo | 'zaružl'a | kvítiky toty žovt'í

H: 'lotat' | 'lotat' po 'rus'ky | 'žovt'í 'kvítiky žeby 'mali 'prúhy | 'žovtoj na 'zur'a

ZC: žeby molo'ko 'mali na 'zur'a

H: na 'zur'a | aj 'ja to'to xo'dila 'rvati | te'per'ka toho je 'dos' 'ande

⁶ Vyprávění o čarodějnicích, které odebíraly mléko kravám pomocí magických praktik, bylo zaznamenáno v mnoha zkoumaných obcích.

B: 'dobr'î | jed'na 'šla i 'šla | 'beru po'žytok ale ne 'všytok | a 'drůhyj s ko'n'a kete'fiji mav | |
v ru'kax | mav v ru'kax a tak hr'íp po | po tra'ví a ja 'všytkoj | vun kete'fiji za'vísiv | a s kete'fiji
molo'ko tek'lo |

- kete'fiji šo?

B: na ko'n'a

ZC: o'hlavok na ko'n'a | to je na 'holovu 'prost'e ket' 'vesti ko'n'a | 'tak sa 'zd'ílo na 'holovu a
sa ve'lo

H: a voro'žyl'î 'byli | šo za'brali molo'ko v da'koho n'e?

B: molo'ko 'brali | 'hej

H: kid'este 'mali molo'ko | voro'žyl'a vz'a'la od 'vas | ste ne 'mali molo'ka pak | 'malo

B: no a jed'nů že'nů na'radili žeby 'jšla na 'vodu | no a jag my 'klikali | na brat'ky | vna 'jšla na
'vodu | 'žeby vz'a'la 'toji 'vody a 'nesla do'mu | a vna jag 'nesla do'mu 'vodu | a 'zadu 'n'ěji bih'lo
| a to ha'dy pro'pali by || 'hadina | a vna to | vna sa ne 'mala poze'rati do'zadu | vna sa
popo'zerala a toh'dyj 'kantu to'tu 'šmarila žeby 'n'ígda molo'ka ne 'mala | ne 'xoču

/seme'r'akív pust/⁷

H: de 'igor xo'manič 'byvat' | tam byla baba | 'igorova xo'maničova 'baba | a vna mala ko'rovu |
a tam 'vyšše by'vala jed'na tyš su's'ída | a vna 'hvarila že | molo'ka ne 'mala | 'tul'ko molo'ka | a
'hvarit' | seme'r'akív puzd n'e

B: 'ano | seme'r'akív pust 'postit'

H: a | vna 'prijde 'xto od n'a molo'ko vz'av | 'vera že ta pri'šla | 'hvarit' | ty 'hvarila že ja ot t'a
molo'ko vz'a'la | ty | pri'šla sa'ma do 'xyš | tu'to 'bylo tyš 'pravda bo to

ZC: mo'lili sa | to je jako seme'r'akiv pust | 'postili

H: to je šo vam zro'biv da'šo zle

p Cit: 'nasxval na tu'to že kid' jim da'šo zle da'xto zro'biv tag vni ten pust 'postili | a ve'rnůla sa
jim | tu'to 'zlo sa jim ve'rnůlo

H: a ta šo vz'a'la molo'ka sa'ma do 'neji pri'šla || ja to pam'natavu | to ande bylo neda'leko

B: a na 'šmygovci xlob da'šo 'krav ta' krav tu'to polot'no bo v nas jak 'tkali | a pak to polot'no
skru'tili | ja 'padala z nim do 'vody a mi to roz'bilu holovu | n'a na ru'kax pri'nesli (...) tot 'xlop
polot'no u'krav | a jedna 'baba seme'r'ackyj pust 'postila

H: a šo pag 'bylo?

⁷ Půst pro odvrácení účinku magických praktik.

B: ta mav toho jed'noho 'xlopčika j tot | xo'div jak 'pes | na čety'r'ox | na ru'kax | aj ve'likyj | a ne 'bylo mu 'nič | tak d'îtoč'ky povîdali | my xo'dili do 'školy a vni povîdali že 'tam | že ne 'bylo mu 'nič

/pužalo hej 'pužalo/

B: 'pužalo hej 'pužalo

L: xodiv mert'vyj | tu moja mati povîdala | šov jeden vyttam a to a tod xlob vmer | a vun hvarit taj vun vmer | pup hvarit' | ja prišov domu | popo'zeravu do toji knišky šo ponapisanoj | to vun vmer a vun mu sa poklo'niv | mert'vyj | to ja si pamn'a'tav šo mati 'hvarila | 'čista 'pravda | bo pup | znajte šo to je pup | prišov domu a poze'rav ci 'spravdy vun vmer | mu sa pokloniv | tam v l'îs'î | tu | za tov ho'rov tu | v l'îs'î | na 'cest'î |

B: no a jeden xodiv z lam'paš's'ikom || znajte lam'paš's'ik šo je | n'e? | 'lampaš to je | 'nafta tam sa 'lije | hej | a xo'div 'každu 'nuč svî'tiv po 'pol'u

H: lampaž iz'me mali do 'stajny | 'rano | kid' 'n'an'ko da'vav koro'vam | ta vže ja to mala | lampaž z'me mali

B: a vun xo'div | a 'mnohî 'roky xo'div a svî'tiv || hej svî'tiv | a jeden vo'jačok prišov vun po'vîv tak | ty šo tu robiš | jov | ja vže tul'ko 'roku tu 'xož'u | mene ne byv xto 'vykupiti | aš tod vo'jačog ho 'vykupiv | bo ho pri'str'îtiv 'hvarit' šo tam 'robiš | a pere'stav

L: uš toho ne 'je | 'pužan'a nič

B: 'toho ne 'je no | o'rav na ve'ligden' | na ve'liku noc | orav | 'kon'î | plûx aj vun | a tam pro'pav | zava'lilo sa | to mert'voj 'pole 'klikav

/ne'lapšyj/⁸

B: tak 'puž'av || no ale tu na mixa'l'ovî | ta xo'div mert'vyj z žy'vym || a l'u'dej 'pilo | l'u'dej | aj xu'dobu

H: toh'dyj 'bylo

L: tu v kolo'nici je'den 'vmer a xo'div 'každyj 'každyj 'večur 'babu | z 'babov na | 'baba pušla do 'sniny do nemoc'nici | 'vz'ali | tu š'e ne... | a do'xtore juj po'vîli že vni juj v 'tum 'nič ne po'možut' by 'šla do'mu | vby 'šla so'bî 'dagde de 'hl'adati | a pušla tam že na slo'ven'sku že tam je ta'kyj šo | po'mahat' | 'vun ji po'vîv xlop že 'vun tam 'perše byv jak 'vna | a to 'byla 'pravda | 'ne že ci'ganstvo | to 'pravda 'byla | 'tu v kolo'nici

ZC: 'znavu | taj ste mi 'hvarili | mert'vyj 'mûš | 'gazda | xo'div za že'nov

⁸ Nebožtík vracející se mezi živé.

B: 'trapiv jî

L: taj ho 'faraš xo'vav | 'faraš ho xo'vav a 'hvariv že 'naš 'brad va'sil' je v po'r'atku | byv
čer'venyj | 'farar to 'hvariv

B: my 'kličeme ne'lapšyj

-jakyj?

L: ne'lapšyj || no po'tomu pak pušla ona 'tam

ZC: po 'smerti šo 'xodit' | ne'lapšyj sa tomu 'hvarilo

-jag upîr hej?

B: 'hej | jag 'upîr

ZC: 'presn'e jag 'baba 'hvarit' te'per'ka | tak 'vun byv jak 'upir | ta xo'div | vun xo'div aj
xu'dobu mordo'vav| aj že'nu

B: 'všytkoj 'pje

-jako 'krov že 'pje?

ZC: 'n'e že 'krov ale

B: 'ano

L: 'vykopali ho z 'jamy | a ho pri'vezli doli'nic' | tu v kolo'nici | bo 'jinšakoj 'pomoči ne 'bylo |
'vykopali a doli'nic' ho (položyli) a 'šos' mu tam š'i ro'bili | ne 'znavu šo

-de ho dali?

ZC: 'vykopali | o'pačn'e ho vber'nuli | doli'nic

L: to sja'ta 'pravda | bo to ne ci'ganstvo | to tag 'bylo

- a to koli že bylo /jag ho vykopali?

L: no to 'xlopci

B: to ta'kyj ne 'vykople šo ne 'znaje v 'tomu

ZC: 'vybavili povo'len'a na egzhu'maciju | že'by to moh'li zro'biti

B: 'musit' byti povo'len'a | že to 'može zro'biti | aj 'mûsit' tod 'znati odra'bl'ati | ot s'ebe

- a koli to bylo?

L: š'e ne'davno | 'ja vže... | das 'des'ad' 'roku 'može 'byti | 'vece | u'že naž 'd'îdo vmer | 'vus'am
'roku

B: ne'davno 'bylo že 'vykopovali 'hrup

/sirky, 'vojak u vber'tus'î, mur/

B: a u nas 'xlopi povî'dali že 'šli jako s 'strîvca do lado'mirova | 'čeres 'pole | a 'dvî 'sirky 'byli
tam | pa'radn'î | no 's'ademe na 'sirky sa po'neseme | a 'sirky pušli | hej

- jakî sirky?

B: 'kon'î | 'kon'î

H: 'kon'î 'sirky | takî 'sivî | 'sivî tak na 'svetlo

B: jak 'pasli tam | a 'vni xo't'îli na 'nix 'stati a 'vni lem zme'li | puš'li

L: a never'nuli sa? | 'vytky 'l'ûde 'byli | d vas?

B: s 'strívca 'jšli do lado'mirova

H: a puš'li de 'znajte? | po'vezli | po'nesli jix

L: na našuj š'erban'î | znaješ de š'erban'a ne'?

H: no tad' ja 'znav

L: na 'obît tam 'byla | a 'hvarila že nadyš'ov tam 'vojak | bo tam 'mnoho vo'jaku vme'ralo 'bylo | u 'tum | u vber'tus'î | 'všytkoj | lem za nim 'vîtor za'duv | 't'ûtka mi to povî'dala ne'buška | 'vîd'îla | 'vîd'îla

- a šo ober'tus?

H: ta'kyj 'kabat 'dovhyj | v nas 'klikali to o'bertus | ta'kyj ze'lenyj | vo'jenskyj | 'hvarili že to ober'tus

L: že lem za'duv 'vîtor | 'hvarila mi'n'î ne'buška | že tam 'krov ho'nili

B: a muj 'n'an'ko šov s staš's'îna | ta po'pered 'n'oho 'mur i'šov

L: 'puž'alo | duže 'puž'alo || 'perun 'vybiv 'všytkoj to'to 'puž'an'a

/pere'lesnica/⁹

B: 'byla pere'lesnica | a 'vymînila d'îtinu | 'xlopovi | no jemu | vni d'îtva'ka žebra'ka 'mali | a 'n'îs ho na 'plečox | do be'reznoho | a 'tam byv 'vodpust | ja ne 'znavu jak vy 'klîčete | no ja po 'svojum hvar'u | a vun 'nese na pleč'i d'îtinu | a z 'mlaky sa vholo'silo že de 'jdut' | a 'tod d'îtvak ne huto'niv | a toh'dy hvariv | kome'n'dar' | jde'me | do be'reznoho jde'me | a vun 'toho d'îtva'ka 'šmariv

H: bo to byv pere'lesnik

B: hej | to byv pere'lesnik

H: a jo'ho d'îtina vz'a'la 'nazat

B: a vna pri'nesla d'îtinu až bjîž ja tvoho d'îtva'ka 'vykoxala a tvoj 'hele | tu'to 'ledva 'žyje

H: 'moja 'mati povî'dali tyš tu'to | že pere'les.. ket' 'byv | bo to dako'li 'tag bylo | 'd'îti no'sili | ko'lysky 'byli | a na 'pole | jak šli na 'pole a so'bov 'brali 'd'îti | 'ne ta jak te'per' do kočarka ale ta'ku ko'lysku na 'pleč'i

⁹ Mytologická bytost, která vyměňuje lidem děti za své.

B: to ja 'mala | ja 'zd'enku no'sila

L: a 'tam na 'pol'u | ja pamn'a'tav šo 'moja 'mati 'hvarila

H: takî jak 'lapky byli a taka jak koly'sanka | s toho 'prostoho polot'na tu 'šyli | taku koly'sanku | 'tag z'me koly'sali "

L: na pol'u byla d'îtina | z nami | a každyj tag nosiv n'e | ko'lyska sa klikalo

-a na pol'u tam n.. sa 'lapky za'pxali | a tam vxa'bili d'îtinu spati a sa'mî robili 'svoju ro'botu | bylo

-H: ale hvarili že na borozd'î ne smîje 'byti ta ko'lyska bo pere'lesnik 'prijde | no jako tot šo 'vymînit' d'îtinu | no ale ja to ne 'znavu | ja to ne zažyla ta ja ne znavu

/var'vara/

B: a tu'tu jak 'klikali šo vere'teno | šo 'pr'ala sa | ja za'byla (-to ne znavu) || ta'kyj den' byv že 'dovho 'pr'asti ne 'smîli

L: na an'dr'îjuv den'?

B: n'e | po an'drîju dn'u | jak to 'sjata sut' || 'sava var'vara

- a to sa ne smîlo pr'asti?

B: 'dovho 'pr'asti ne 'trebalo | no | do dva'nac'at' 'hodin| a prišla 'sava | abo var'vara | to 'vže ne 'znavu | a dva'nac'at' vere'ten da'la | že juj bylo treba na'pr'asti | ale 'byla šy'xovna | že vz'a'la | že pušla d hor'î 'do (lidn'î) a vže tam 'bylo ho'tovoj jed'noj vere'teno | a to tre'balo dva'nac'at'

ZC: lem do dva'nactoj sa ho'diny 'musilo pra.. 'pr'asti | a po dva'nacti vže ne 'smîv | bo tuj 'savî 'treba 'bylo dva'nac'at' vere'ten na'pr'asti

B: vni tam do dvanac'at' hodin ne mali pr'asti | vna prišla po 'tum

(...)

Z: 'čom tre'balo 'savî 'pr'asti?

B: bo to ta'kyj sox'taš 'mala

/straš'ky/

L: ja xodila na ve'čurky a byli straš'ky | pu'ž'ali nas | takî po'berali sa' xlopci | a čort za'brav | to 'bylo straš'noj da'šo | ta'kî sa pobe'rali za straš'ku || ta 'vun sa op'sypav tov mu'kov | 'kosu vz'av | no 'smert' 'byla

/lo'patky/

B: lo'paty 'mali kid' da'xto vmer || to sa 'hrali || to do 'studn'î me'tali | tak sa 'hrali

H: na lo'patky xodili

B: lem 'voči zavja'zali | toto davali nohu biti hej?

-po noz'î hej?

B: po noz'î | jix 'bili | pamn'a'tav si | lo'patky

Z: a do 'studn'î jak | šo 'hrali | do 'stúdn'î jak 'padali?

B: do 'studn'î 'padali to tak 'byla hra | si'd'îli za sto'lom a tu'to sa tak 'hrali

Z: no ale 'šo ro'bili | 'jag 'hrali

B: ja ne 'znav | 'vžem za'byla jak to 'hrali

L: lo'patky byli takoj | kid'daxto vmer | u'večur tam sa molo'd'î sxaž'ali a ta'kû mali dere'vjanu lo'patku a zavja'zali 'voči a mûsilas' u'hadnuti xto | xto 'zabiv po noz'î

H: kolo myrt'voly | jak byla myrt'vola no tak to 'bylo tam

B: tak sa 'bavili tak no

H: hej hej | mo'lož'ava

L: 'xlopci z d'îv'kami no

B: 'bavili sa | 'ne'ska ne jde 'nixto

/čor'ti/

Z: za muro'vanu 'vodu | vy 'znajte?

B: 'joj to u 'nas muro'vali vodu | u 'nas | do 'naz 'voda i'šla

Z: ale xto muro'vav?

B: čor'ti | pro'pali by | čor'ti muro'vali 'vodu | ajak vže dva'nacta vni ne 'mali 'pravo | tam zu'stalo j tam tu'ta 'voda tak

-a de to | na 'strihovci?

B: u 'nas na 'strîvci

- čorti xot'îli žebyste ne mali vodu

B: xot'îli zamuro'vati 'vodu ||| aj čor'ti takî ro'kytky | 'byli | takî 'ver'by 'byli | ro'kytka no | a 'vni tam pî'n'az'î xo'vali | hej || a ket' 'trimav 'jajce | put..

L: to 'čorta 'vyvolav

B: 'čorta 'vyvolav

L: tam 'vysid'îlo | 'vykl'ulo sa z 'jajca 'čortik

B: jo'mu ro'botu pak furt 'treba 'bylo da'vati

L: kid' si'd'îla 'kûrka na 'jajcox ta 'vyvela 'kur'ata | a 'vun taj 'mav put ple'čom | taj 'vyšov 'čortik no | s toho 'jajca

B: 'ne 'ne 'ne | to ne 'tag 'bylo | 'včitel' povî'dav || des' 'dyn'u | 'dyn'u mav | a na 'dyni si'd'îv

L: to zas' 'drúhoj

B: 'ano | 'dyn'a | na 'dyni si'd'îv | 'znajte dyn'a? | no | na 'dyni si'd'îv | ta 'vus'em 'dnu si'd'îv a vže pak 'vz'av tu' dyn'u a 'šmariv do 'holuz'a | a 'hača 'vyskočilo | 'n'e | 'začik | ki'by byv je'den den' si'd'îv š'e 'dovše ta 'bylo 'hača

H: bo 'zajčik byv u 'lomî ta 'vyskočiv 'začik | a ne z 'dyn'î ale z 'lomu

- a toto ty čortiki to vyvodili s tyx jajec hej? žeby jim služyli

H: to lem ta'ka 'pripovîtkâ 'byla

B: to 'znosok byv | 'jajce ma'loj

L: takoj ja'jîčko ma'loj šo 'kûrka 'nese 'jajca a ta'kyj 'znosok znaje 'byti

ZC: ma'len'koj ja'jîčko | nor'maln'î 'jajca a tak sa 'trafit' šo ta'kyj 'znosok | a vna 'hvarit' že to 'znosok | s toho 'znoska 'čortik 'vyjde | ci 'pravda ja ne 'znav

L: ja ti po'vîm | ne'buš'čik 'jacik | mav tu'to 'jajce a polo'žyv ho do 'xyžy na 'hr'adu | 'byla ta'ka 'hr'ada mešter'na | a do 'lady ci 'de 'jajce polo'žyv | a jag i'šov do ame'riky 'hvariv tuj 'peršuj 'žen'î | n'e 'jacicc'î | že'by to ne 'rûšyla 'zaky vun ne 'prijde | a ji to 'merzilo | šo tam 'je | a 'vyšov 'vyttam 'čortik | 'pag jej mordo'vav šo' musila z nim tan'co'vati | taj 'vmerla (...) ale to 'byla 'pravda | bo do ame'riky 'šli 'l'ude n'e | 'šov do ame'riky | 'hvariv žeby to ne 'rûšala | taj vna ne 'byla spo'kojna | poob'zerala | taj 'vun 'vyskočiv s toho 'jajca | ta 'pag jej mordo'vav ta mordo'vav | 'musila z 'nim tan'co'vati 'každyj 'večur

/vun ji od'r'îzav 'palec a 'vna sa prov'naž'ila/

B: a vmerla d'îvka | mala 'perstin' | na ruc'î | a da'kyj to o'badav | 'jamu 'vykopav | no a 'takoj na 'svîžum | ne 'mûx st'ah'nûti | ta 'palez' od'r'îzav | vun jak 'palez od'r'îzav vna 'vstala | (hej tuto tyž jem čula) | a za 'nim | vun ut'îkav | ut'îk het

H: to lem 'pripovitky n'e?

B: n'e | 'žyla 'vus'am 'roku

H: ale | 'spravdy?

B: to 'baba povîdali

L: 'zato te'per'ka neslo'budno xo'vati 'skoro

B: pri'šla 'd'îvočka do'mu | sa pro'sila od 'materi 'n'an'kovi | ta jî ne 'pûstili bo jij sa bo'jali bo 'vmerla | a 'vna pu'šla do xl'îva | jag ja po 'našum | do xl'îva | a tam do 'rana 'spala | by pere'byla | a 'rano 'vstala | 'vyšla do 'xyš | a 'mertva 'byla

L: ta bes 'pal'ca

B: hej | ta bes 'pal'ca || 'vun ji od'r'îzav 'palec a 'vna sa prov'naž'ila

10. Nová Sedlica

Žena nar. r. 1925 v Nové Sedlici.

/vočeret'/

/tam 'beskît pri 'pol'skuj hra'nic'î | 'tam de 'pol'ska hra'nîca | tam 'naš'î 'byli | ta'ka xu'doba
šo sa ne do'jila | jalov'ky | byč'ky ma'l'î | ve'likî 'voly bo to z 'vul'mi sa ro'bilo | 'kon'î a
'voly | ta 'tam 'dva tri 'mîs'ac'î 'byli 'den' 'nuč | tam nočo'vali | na bes'kîd'î (...) ta xu'doba
tam 'byla po tri 'mîs'ac'î || 'byli aj 'lûky a 'byv aj l'îs | to bu'kovoj 'list'a xu'doba 'bude 'jîsti
(...) 'tul'kom si 'nesla jîsti že'bym 'mala na tri 'nny | tam tu xu'dobu zaver'tala | 'byla 'starša
ses'tra ale 'n'an'ko 'hvarit' ta 'mar'ko 'ty jdi | vna 'bude ko'pati | 'ty ne 'hodna ko'pati | ta
'jdi na 'vočeret' || ta z'me šli 'dvoj | a t'amty dvoj šo tam 'byli pu'šli do'mu | a pak 'drûhyj |
'tret'îj | 'kul'ko 'toji xu'doby 'bylo | to 'bylo 'vece xu'doby | abo 'dvoj l'u'dej šlo | šli takî
d'î'dove 'star'î | vseli jakî šli | 'joj ta'kam ma'la 'byla | u'žem' šla v bes'kît | bo ja ne 'hodna
'byla ko'pati | a ta 'starša ses'tra 'byla ko'pati hi 'ja n'e | | tag zm'e xo'dili po 'pol'skum
'boc'î | s xu'dobov | tak 'skoro 'vrano by nas 'pol'skî haj'niky ne ji'mili | tam tri mîs'ac'î
'voliky byli v bes'kîd'î/

/vovna/

a 'uvc'î 'byli | 'vuvc'î 'mala 'každa gaz'dyn'a | bo 'treba 'bylo 'tepløj 'šmat'a 'zver'xa || s toji
'vovny | my to 'pr'ali | to z'me 'myli | su'šyli | pak tak 'skubli | pak 'pr'ali a na 'krosna 'tkali ||
a š'î pak to da'vali do 'stužyc'î tam za hra'nic'u | do ta'koho | tam 'bylo ta'koj šo to polot'no
'tkane tak 'bili | 'bilo | 'voda ta hi 'mlinom 'hnala | a to'to pak ta'koj tovs'toj 'bylo | ta'koj hi
'ande | š'î 'tovš's'e 'bylo hi tu'to || to šo 'krosna 'vytkali to 'byli r'ît'koj | a šo ta 'voda
'stovkla | to 'byla ta'ka 'tovsta 'latka s 'toho || taj 'xlopi to no'sili | 'baby i 'xlopi (...) a s 'toho
me no'sili ta'ky sa'raky i 'xlopi 'geroky | z 'vuje'î/

-a jak to vypadalo?

/jak 'vypadav | 'xlopi 'šyli tak 'malen'ko pa'sovanoj | jak 'gerok | a 'baby ta'koj šy'rokoj |
hu'n'čata 'byli | i do 'cerkvi zme to no'sili | 'bylo pa'rannoj | a z 'holym 'bruškom | tu 'bylo
ta'koj ko'sulča a tu 'bylo 'holoj 'bruško | 'poty 'byli 'cundry na 'nohax v 'l'ît'î || boč'kory lem
'byli | to'pany ne 'byli || a 'bruško 'bylo 'holoj | 'čerevo | 'šlam do 'školy a 'duže byv 'moros |
'tricat' sîm 'stupn'u 'morozu 'bylo | v 'tricat' 'semum 'roc'î tu 'bylo || taj vme'rali | xvo'r'îli |
|| 'malen'kom 'šla | tag jem pak 'sîla a tak 'stisla | na'hr'îla 'čerevo bo 'holoj 'bylo/

/kl'ag/

/s 'kuz'oho molo'ka byv 'syr | 'kl'aganyj || a ko'rova sme'tanku 'mala | 'kozy 'n'e/

-a kl'ag jak ste robili?

/kl'ag is 'toho šo kuz'l'a za'r'ízali | ta s toho že'lutka | to'to 'vyl'ali | 'vyčistili | 'vmyli a za'vísili na po'valu | vno 'vysxlo | 'malen'ko 'verhli do' fl'aščati | do ta'koho 'skl'ančati že'by za'tkanoj 'bylo | a vže 'dvî 'ložečky 'bylo do 'horc'a ('vkynuti) | vno (ro)'skl'agalo | is 'toho | s ta'kyx ma'len'kyx kuz'l'at šo š'î ne 'jîli | šo š'e 'š'îsto bylo lem na molo'ko | a s 'toho byv 'kl'ak/

-a jak ste klikali tot žaludok?

/že'ludok 'kuz'ij | 'kuz'ačij abo jah'n'ačij | kuz'l'ata r'ízali | ma'len'kî kuz'l'ata | a s 'toho 'pravili | to 'hvarili to 'rincka hej | a 'vno 'vysxlo a to'ta 'skuročka to vi'sîlo || ta taj 'malen'ko odlo'mila 'verhla do 'vody | a s tym pak aj 'tyžden' aj dva 'tyžn'î s 'toho | 'ložečkov do molo'ka 'vl'ala a tot 'kl'ag o'stav 'zver'xa | to sa zn'a'lo | 'zas' sa tam 'vyl'alo | a 'zavtra zas' sa 'kl'agalo molo'ko ta byv 'syr 'kl'aganyj | 'hrûtka ta'ka 'šumna | na 'cičak | o'kruhla | 'cičak 'maje d'îr'ky taj 'syr ta'kyj 'šumnyj byv/

Paní Maliňáková (střední generace), pracuje v domě sociální péče v Nové Sedlici

(O práci a životě v obci)

-jaka tu robota?

/tu? | pro 'mene 'dobra ro'bota | ja si 'xval'u ro'botu | tak | ne 'treba 'nigde cesto'vati | 'dobr'î že tu 'l'uúde sut' že 'majeme ro'botu | ne 'treba cesto'vati bo cesto'van'a dorohoj je | a š'olo'vík 'prijde do'mu | 'takoj hned 'doma je | tak no po'vîm v se'l'î | š'e 'dobre že tu 'je | a v 'snin'î zames'najut' v 'mîst'î bo to pjade's'at kilo'metru | 'štiricat' 'sîm | no a tu a'kurat na 'ulickuj do'lin'î je 'drustvo | tam 'všyto opsa'ženoj | ta tam 't'aška ro'bota | bo na 'drustvî 't'aško | ja ro'bila dako'li na 'drustvî | a 't'aško tam ..my v'mîjeme pobîsîdo'vati | posrando'vati | i 'bapka 'xvala 'bohu 'hodna | šy'kovna | š'i sa 'smîje | posran'duje a tak 'fajno no | ja si 'xval'u ro'botu/

-a vy z novoselici?

/hej ja z novo'sedlici | hej/

-a furt ste žyli tu?

/hej | furt jem 'žyla tu | ta 'naz je vos'mero | dako'li 'bylo.. | vos'mero d'îtej naz je | dva 'je sut' v 'praz'î | ses'tra v os'travî | po'tomu v 'žjar'î 'nad hronom | dvî v lip'tovskum miku'laši | sud 'dvoji | no a 'ja tu zu'stala kolo 'materî | 'všyto sa poros'xodili | 'nixto 'doma ne zu'stav | lem 'ja | no || tre'balo t'aško ro'biti ja š'e pa'mn'atam | če'tyri 'hodiny z 'domu a c'îl'ij den' 'na polu | aš do 'večara 'poky sa 's'îno ne spo'rajilo | ne pri'vezlo do'mu | bo 'byla 'doma xu'doba | tre'balo ro'biti | však 'škola | v novo'selici | a po'tomu v 'ulič 'krivum || 'všyto dorohoj | molo'd'î ne 'je | tu'ty šo zu'stali sa 'trapjat' | z 'dn'a 'na den' | 'tul'ko že 'majeme v tum pro'blem že do 'doxtora da'leko | bo to 'treba jti do 'sniny | 'rano 'treba 'jti u 'vus'am | 'sîm 'hodin a

'prijdete aš po 'obîd'î || no to da'leko 'doxtoř | i 'doxtořa 'treba 'čekati | ale i'nakše 'fajno | 'čerstvuj 'vzdux | 'ade po 'l'îs'î | 'zaraz ja 'finy sut' | ma'liny | čor'nic'î | poza'var'ujeme si 'žemy | kom'poty ta'koj | si š'olo'vík posa'dit' 'krompl'î | i fa'sol'u | tu'to šo si posadi'te | tu'to 'majete | bo v 'mîst'î si tak ne posa'd'at 'nigda | 'taže 'asi 'tak | ale ja si ne st'a'žuvu aj 'tak | ja jem 'doma v novo'selic'î | bym pu'sla het z novo'selic'î ta 'našto | mi'n'î tu 'dobr'î | xto 'jak | da'xto 'xoče jti 'het | da'xto 'xoče zu'stati | da'xto 'musit' zu'stati bo ne 'maje de jti | abo | ale čolo'vík sa trapit' bo ko'run ne 'je | 'malo šo zaro'biti tym 'd'îtom bo to 'troje d'îtej je | i do 'školy do hu'mennoho inter'nat 'treba pla'titi | sut' aj 'vyhody u se'l'î aj ne 'vyhody || v 'mîst'î je 'všytkoj pod ru'kov | ne 'treba cesto'vati | inter'naty pla'titi 'nič | a tu treba zas' let'rika ne 'treba 'mnoho pla'titi | 'plin | bo to 'všytkoj 'doma | 'vhen' sa na'ložyt' | 'dryva | 'taže 'tak no/

-aj priroda je tu krasna

/'priroda 'ano | čerstvý vzdux | do 'l'îsa 'vyjti | 'hriby naz'berati | 'taže tuto hej | tu'to 'majete 'pravdu 'fakt | 'priroda to je 'zaklat || a 'my zme *krán'ená krajinná oblast* | už od stakči'na | polo'niny | | *národní park* no | 'taže tak 'fajno | 'ja si ne st'a'žuvu | 'xvala 'bohu .. a tyx l'u'dej tu 'mavu 'rada | taže 'fakt || ja sa 't'îšu do ro'boty 'jti | že 'bûdu z 'nima bîsîdo'vati | 'tag no | 'dobr'î sa 'cîču tak | bo ja 't'aško ro'bila | na 'druství sa 't'aško 'robit' | a tu ne 'je aš ta'ka t'aška ro'bota že by čolo'vík 'musiv tak 't'aško ro'biti | 'taže 'fajna ro'bota/

11. Kňahyňa

Žena nar. r. 1949 v Kňahyni

(Lidová legenda)

/'byli tu'ty | ne'čist'î | tri | no ta'koj šo hvar'at čor'ty no | no taj sa zy'sli taj 'hvar'at' | š(t)o robiti z na'rodom | bo na'rod do 'boha sa 'vbertat' | a je'den 'hvarit' a | 'hvar'te že evan'helije ne'dobre | no | a 'drûhij 'hvarit' | nit | jak 'bûdeš 'hvarti | to i tu'ty 'vîruvut' v evan'helije | bo vîr te'per' 'mnoho i tu'tyx | 'hvarit' ne povî'me že evan'helije ne'dobroj | drûhij hvarit' a xvoro'tami | jix za'čin'ovati | žeby | od 'bohu | poxvo'r'îli žeby do 'boha sa ne zver'tali | a vun hvarit' | tot byv 'staršyj tot 'tret'ij 'hvarit' aj n'e | xvoro'tami n'e | bo 'hvarit' kit' xvoro'tov 'bûdete ho 'ščin'ovati | l'u'dina čim 'hûrše 'xvora | tym 'hurše do 'boha sa 'molit' | i tak | i vun hvarit' 'znajete šo | ba'hactvo | 'l'ûde 'bûdut' baha't'îti | 'bûdut' xo't'îti 'hroš'î | 'každyj 'bûde ob'man'ovati | op'čin'ovati | to je velikij h'rîx ob'man'uvut' | op'krauduvut' | to je hr'îx | i 'tym vun sobî hre'be | i te'per' vun 'znaje šo jo'mu vže 'skoro ko'nec' i 'vun to'ho tak hre'be | i to 'tak vno i 'je/

/tu'to pa'c'atum daje'me/

-a čim treba pac'a kormiti?

/my 'krompl'î | 'krompl'ami | a to put'činime | ku'pujeme ci pše'nicu ta 'jinkoli ko'li ja moh'la | ta 'my tenge'ricu sa'dili | no a 'majeme ta'kij mli'nok šo mo'loti | zro'bili 'xlopci šo mel.. namo'loti | tenge'ricu | no a te'per' pšen'icu ku'pujeme bo | to vže ja vže ne 'hodna | 'xlopci sa poros'čin'u... | pu'šli no | pože'nili | taj ja u'že ne sa'ž'û tenge'ricu bom ne 'honna | taj | 'mûsime kupo'vati pše'nicu | ta to krompl'î | pri'stavime že'livu | a tuto pode'mikajeme | 'vydavime | 'vydavime | taj tu'to pa'c'atum daje'me | no a ma'lin'kim lem 'krupku ku'pujeme | ci pše'nicu | ci jar'čanu | že'by čerev'ka jih ne bo'l'îli | no ta | molo'ka | taj 'tak/

/hodinka/

/'kul'ko to 'hodin? | 'n'e 'n'e | bys' ne 'dumav | to ne 'tul'ko 'hodin | bo 'moja 'hodinka 'znaješ jak | skoro'tečna | 'aj | ta'ka šo tri 'hodiny u'pered 'jde | a ci z'naješ čo'ho? | čolo'vîk xo'div na ro'botu | a ja sa'ma zusta'vala 'doma do | 'xlopci na ro'botu pu'šli | 'doma 'nikoho ne 'bylo | ja sa'ma | a š'i lem no ta hi | ci vidiš teper'ki š'i lem je na tri 'hodiny u'zat | to je 'puv 'šestoji | ci tak | n'e? | 'aj | puv 'šestoji | no a tag 'znalo 'byti na 'tri | puv 'šestoji 'kîjeva | no a kid' u tu'to 'pered u'že ta vžem znala het l'î'hati | a 'dumvu si 'joj ta 'de u š'îst' 'hodin l'î'hati | abo u 's'îm | a tag u'že 'des'ad' 'hodin het l'î'hati to' vže si 'l'ux taj vže | a tag hi 'strašno 'bylo | a v 'ranen'ko vže het | kuhu'ty spi'vavut' | u'že vsta'ješ | tak šo | bo to 'skorše | 'mnoho 'l'îpše 'tak | a ja 'mnoho 'xl'îp prodavala | uš 'takoj u 'sebe u 'doma | tam tu u 'xižy | tak 'treba 'bylo 'skoro vsta'vati | žeby tu'to | a tak š'i | joj to š'i lem pjad' 'hodin | 'de vsta'vati | ale ko'li vže 'vus'am joj to vže 'treba šato'vati | toho tag i hodinka jde jde | my sa tag nav'čili taj tag jde me'n'î 'hodinka | ta ja rozu'mîvu že jag no | xto ne znaje ta by 'dumav jo'joj ta || 'n'e 'n'e | na 'tri 'vpered od 'kîjeva | 'my vže 'znajeme | 'ja vže tak vsta'vû | v puv 'vos'moji | v 'puv po 'mojuy | to je puv 'pjatoji 'kîjeva | 'ja vže no 'znavu | a tak puv 'vos'moji 'joj | ta to vže 'treba vsta'vati | puv 'pjatoji | 'a | to š'i 'skoro | š'i | to š'i tak sa čolo'vîk pere'čin'uje /

12. Stučycja

Marija Vasyľňak, nar. r. 1931 ve Stučyci.

(O sezónní zemědělské práci v Chersonské oblasti).

-v xerson 'î ste byli? / a šo ste tam robili?

/kolo kom'bajna | 'zerno z'me 'sîjali | to 'vîjali | i na kavu'ny xo'dili | i 'dyn'î zbe'rali | i: pše'nicu | 'vatu | šo 'bylo na 'pol'u taj s'a 'rodilo z'me zbe'rali | ja 'žyla u xa'z'ajky | no'silam do'mu xa'z'ajc'î taj | 'tam iz'me 'svuj 'srok pro'byli taj z'me s'a pover'tali do'mu || xto xo't'îv li'šyv s'a

'tam | xto xo't'îv do'mu i'šov || a 'tam ne 'duže 'fajno 'bylo | tam 'voda ne'dobra i 'vody tam ne
'bylo | tam da'leko | 'voda tam | 'vodu tam na 'plečax 'nos'at | 'dryv ne 'bylo | lem so'lomu |
va'rili j'îsti | so'lomu | no 'tam tak posto'janno | so'lomu na'berat ta'ku 'plaxtu so'lomy | 'krutit |
'krutit | 'krutid i v pec 'pxaje | 'pxaje | tam 'hor'cî | tak va'rili j'îsti | 'furt tak pek'li | | no a 'mî s'a
to ne l'u'bito | 'tak 'dobre 'bylo bo 'pole no ta'koj to vro'd'učoj | s'aka | to'to vs'o s'a 'rodilo | ale
't'aško | ni 'vody | ni 'xoloda | 'nijakoho 'dereva tam | 'sonce pe'če | ne 'mož 'bylo | ne 'mož 'bylo
'vutrimati | ta | na 'večur jag jz'me 'čekali ma'synu šo za 'nami nas zvo'zila | a do 'toho 'času
poky ma'syna pri'šla | my s'a bî'sili | kavu'ny z'me rozbi'vali | ta 'tym 'sokom | da'vili z'me tot
'sok a z'me obli'vali s'a | ta naz 'muxy j'îli za tym 'sokom || tak 'dobre 'bylo u's'o s'a 'rodilo |
'dosta 'bylo | ale 'dryv ni 'vody ni 'xoloda ni | a tu na | 'xolot i 'voda 'blisko | de s'a v'berne tam
'voda | tam ni'je | a 'voda taka ir'žavš'čina | so'lena | ne'dobra/

/dva' roky sa'ma 'žyvu | sa'men'ka sa'ma | a l'ude 'vredn'î izd'î'vavut s'a | hami'šuvut nado
'mnov/

-to šo?

/no 'jak ka'zati | zd'î'vavut s'a no | ta'kî/

-to čom?

/a 'tuj kolo 'branky n'a jî'miv | 't'utčin syn a 'tag n'a 'zbiv šo | ta žo'na tu'ta 'maje pul'ky |
'mnoho 'pul'ok | a to'ty pul'ky | pu'šli 'tuj | s'î'dali na 'plut | a s 'plota ska'kali u 'dvur | a 'ja ne
xo't'îla že'by 'vni v 'dvur i'šli | ty pul'ky | pak z 'dvora ne 'mož 'bylo 'vuhnati | a ja 'dumavu
'poky 'vni na 'plot'î ja j'du ta na'ženu jix do'mu | ja pul'ky na'hнала a sa'mam s'a ver'tala d
'branc'î | a 'vun nadyj'šov | i me'ne 'pjast'ov po holo'vî | z jed'noho 'boku | z 'druhoho 'boku | ja
s'a skoly'sala | ta 'kažu za 'šo ty me'ne 'bješ? | kolo mojej 'branky | a vun 'kaže | a u'ml'îla by |
to to'bî 'l'uc'kî pul'ky zava'ž'avut? | i 'zato me'ne 'zbiv šo ja pul'ky pro'hнала || to ta'kyj
'vrednyj | u 'nix tri 'badiky | 'ade 'badig 'maje | ho'r'î 'badig 'maje i v 'staruj 'stužyci 'badig 'maje
| 'tak n'a 'zbiv šo ja 'čorna 'byla (...) jîm 'mišat 'znajete | vo'zili so'bî 'hnuj | 'na pole | a tam 'ande
tym 'bokom | do 'toji 'xyžy tam vo'zili | a v 'nas tuj 'bylo na's'îjanoj o'ves | na 'tum | a vni jag
vo'zili so'bî 'hnuj c'îlyj den' a na 'večur 'kon'î rozja'zali ta pus'tili na svo'bodu | ta ne pus'tili
'kon'î žeby tut 'bîhali ska'kali | lem pus'tili po 'našuj tuj | po 'našum 'tum šo 'bylo na's'îjanoj |
'kon'î 'skačut rad'î byli šo svo'bod'î | za c'îlyj den' naro'bili a na'čali ska'kati | a mn'î 'škoda
'bylo že na's'îjana vže ta'ka o'tava a 'vni o'ves tot | a vni 'skačut | a ja 'hojkavu | ta čo'ho kažu
ta'koj 'robite | ta ste pu'šli ta mož 'bylo toh'dy 'kon'î pus'titi a ne me'n'î na so'tiny | kon'î poky
'bîhali 'bîhali | po'tum pol'î'hali | a 'dož'ano 'bylo ta jak te'per' | po'tum pol'î'hali ta s'a ka'čali
'kon'î | ta ja 'plakala ta 'hojkavu | čo'ho ta'koj 'robite a vni na me'ne načali 'hojkati šo ja
zdu'r'îla | zdu'r'îla kaže a ja ne mo'hla si po'raditi | pu'šla v maha'zin a 'toj | a 'tam jem 'plakala

| aj po'pav s'a tam učast'kovyj | 'kaže | čo'ho vy 'plačete | ja kažu ta ne 'možu ter'pîti | su's'îda
s'a iz'd'îvat so'bî 'hnuj vo'ziv a pus'tiv na 'moju so'tinu 'kon'î ta | 'kon'î 'niš'čat tu'to | a 'vun pak
'majže ka'zav | a 'vni mn'î te'per' 'mst'at | 'mst'at bo | ne 'puščavu jix xu'dobu/

Příloha č. 2.: Seznam témat pro sběr jazykového materiálu jihokarpatských nářečí¹⁰

1. Розповідь про село: назва села у формі даної говірки, народна етимологія цієї назви, перекази про його заснування, доховані відомості про його історію (про панщину, про пошесті, пожежі, повені, воєнні дії в селі, про заснування церкви і т. д.).
2. Розповідь про колишнє і теперішнє життя в селі (не боятися критичних зауважень). Добре, щоб на цю тему говорило більше число інформаторів (окремо).
3. Розповідь про своє життя (своєрідна ширша автобіографія). І тут бажаний запис від більшого числа людей.
4. Розповідь про життя поза межами села (служба в армії, участь у війні, робота на чужині, напр. в Америці, Бельгії, і т. д.).
5. Життя людини – звичаї і обряди (бажані і пісні)
 - а) народження, хрещення й хрестини, вивідки; колискові пісні;
 - б) парубкування, дівування;
 - в) одруження – весілля (бажана драматична розповідь з піснями);
 - г) смерть, похорон
6. Розповіді про пастухування
7. Розповіді про чарівників, відьом, упирів
8. Народна медицина: способи лікування хвороб людей і тварин (замовляння, зашіптування, обкурювання і т. д.). Необхідні розповідь і точні тексти заговорів.
9. Страшки.
10. Звичаї й обряди календарного циклу
 - а) різдвяні свята;
 - б) новий рік;
 - в) другий святий вечір, водохрищі (Йордан);
 - г) м'ясниці, великий піст;
 - д) великдень (розповідь починати від Квітної неділі і вести аж по Провідну неділю);

¹⁰ Список тем для збирання текстів українських говорів східної Словаччини. Tento seznam byl používán při sběru nářečního materiálu při expedicích na východ Slovenska v letech 1957-67, jeho autorem je pravděpodobně I. Paňkevyč.

- е) Юря;
- є) Івана
- ж) зелені свята (русаля)
- з) одпуст у селі, кермеш

11. Казки. Бажано записати як у дітей, так і у дорослих.

12. Сільськогосподарські роботи:

- а) Зернові культури окремо озимини, окремо ярини (жито, пшениця, ячмінь, овес);
 - приготування землі;
 - оранка (способи);
 - сівба;
 - боронення;
 - сходи;
 - дозрівання;
 - жнива (серпами, косами, машинами);
 - звозування;
 - складання;
 - молотьба;
 - віяння (вручну, машинне);
 - зберігання зерна.
- б) Роботи з просом, пасіка (від початку до кінця).
- в) Роботи з кукурудзою (-//-)
- г) Роботи з бобовими культурами (-//-)
 - квасоля (види);
 - біб;
 - горох;
- д) Роботи з просапними культурами (від початку до кінця)
 - картопля;
 - бурякі (ріпа);
 - капуста;
 - мак;
- е) Роботи з “грядковими” культурами
 - морква;
 - петрушка;

- цибуля (види);
- часник (види);
- огірки;
- диня;

13. Сінокоси (від початку до кінця)

14. Домашнє виробництво полотна (розповідь починати від сівби конопель і льону)

- брання конопель і льону;
- мочіння;
- тертя (опис приладів);
- “чмовханя” (опис приладу);
- прядіння (-//-);
- мотання мотків (-//-);
- зоління мотків (де, в чому);
- навивання на клубки (опис приладу);
- снування (-//-)
- ткання (-//-)
- види полотна;
- біління полотна

15. Виробництво сукна (поставу)

16. Жіночий одяг – буденний і святковий – давній і теперішній (з чого і як пошитий)

- а) спідній: - опліччя;
 - подолок

- б) верхній: - кабат;
 - фартух;
 - візїтка;
 - гуньча;
 - сірак;
 - лайбик;
 - кожух і т. д.;

в) прикриття голови взимі, вліті (різні способи оформлення);

г) взуття (літнє і взимі)

17. Чоловічий одяг – буденний і святковий – давній і теперішній(з чого і як пошиті)

- а) спідній: - сорочка;
 - “гачі”;

- б) верхній:
- герок;
 - гуньча;
 - гуня;
 - сірак;
 - кожушанка;
 - кожух;
 - губаня;
 - чуга і т. д.

в) прикриття голови (вліті, взимі);

г) взуття

18. Сільськогосподарське знаряддя. Спосіб виробництва і назви складових частин:

- віз (види);
- сани (види);
- плуг;
- борони;
- коса (пристосування до різних цілей);
- граблі;
- вили (види);
- ціп;
- мотика;
- сокира; и т. д.

19. Виробництво олії (олійниця).

20. Жорна (млинець) – опис дії й приладу.

21. Млин.

22. Страви давні і сучасні (що, як і з чого варять і печуть та як їдять)

а) що варять в будні і святкові дні

- страви з муки;
- молочні страви;
- м'ясні страви;
- страви з картоплі;
- страви з капусти;
- яйця і т. д.

б) що печуть в будні і святкові дні

- зокрема хліб (цілий процес)

23. Посуд і кухонне знаряддя

24. Виробництво молочних продуктів (масло, сир і т. д.)

25. а) Будування давньої хати (розповідь починати від вибору місця)

б) будування новітньої хати

26. Господарські будови (спосіб будування і розміщення колись і тепер; складові частини)

- стайня;

- стодола;

- пелевня;

- хліви;

- сипанець;

- пивниця;

- плоти;

- студні;

27. Хата в середині:

- піч давня і сучасна (спосіб будування колись);

- лавки;

- стіл;

- постелі;

- полиці і т. д.

28. Лісові роботи і роботи з деревом і дровами дома.

29. Вуглярство (палення вугілля)

30. Ремесла у селі

- столярство;

- боднарство (бочки, діжки і т. д.);

- колесарство;

- ковальство;

- шевство;

- кравецтво;

31. Бджілництво

32. Анатомія людини (докладно)

33. Анатомія домашніх тварин (кінь, корова, вівця, свиня)

34. Імена, прізвища і прізвиська людей у селі

35. Клички домашніх тварин (самців і самиць)

36. Назви полів, лісів, пасовищ
37. Назви (народні) навколишніх сіл і мешканців цих сіл (чоловік, жінка, люди)
38. Назви рослин
- дерев і кущів;
 - квітів і трав;
39. Назви свійських тварин (назва самця, самиці, назва малого за родом)
40. Назви звірів
41. Домашня птиця
42. Недомашня птиця
43. Насаджування курки, гуски
44. Назви грибів
45. Обов'язково треба записати хоч одні сільські збори
46. Обов'язково треба записати різні оголошення по радіо працівника МНК та колгоспу
47. Упряж
- на коней;
 - на корови
48. Числівники
- а) кількісні: 1 – 25, 10, 20, ..., 90, 100, 110, 100, 200, ..., 1200
 - б) порядкові від цих кількісних
 - в) збірні: одно, двоє, троє, ...
 - г) дробові: $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{10}$, $\frac{2}{3}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{2}{5}$, $\frac{2}{8}$, $\frac{2}{10}$, $\frac{5}{6}$, $\frac{5}{8}$.